



Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2018 30 stp

Fakultet for landskap og samfunn

Hovedveileder: førsteamanuensis Einar Hegstad, NMBU

Matrikulære utfordringer ved kommunesammenslåinger

Cadastral challenges in municipal mergers

Knut Allan Kristiansen

Master i Eiendom

Fakultet for landskap og samfunn

Forord

Oppgaven er avslutningen på en mastergrad i eiendom ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Oppgaven er skrevet høsten 2017, og teller 30 studiepoeng.

Jeg vil rette en stor takk til hovedveileder førsteamanuensis Einar Hegstad for gode råd og veiledning underveis i arbeidet.

Intervjuobjektene mine i Sandefjord og Larvik kommune, samt Posten Norge, NAV og Locus Public Safety AS var til stor hjelp, og deres deltakelse var essensielt for oppgaven.

Jeg vil også rette en takk til studieveileder Monica Vestvik ved NMBU, som har vært til stor hjelp under hele studieperioden.

Til slutt også en takk til Statens Kartverk, som har vært meget behjelpelige med informasjon, råd og veiledning.

Ås, 12 Januar 2018

Knut Allan Kristiansen

Sammendrag

Tema for oppgaven er matrikulære utfordringer ved kommunesammenslåinger.

Etter at regjeringen i 2014 vedtok en ny kommunereform, står landet overfor et stort antall kommunesammenslåinger, der hoveddelen av disse kommer i 2020.

For å undersøke temaet, er oppgaven en case-studie, der det blir sett nærmere på to kommunesammenslåinger, Sandefjord kommune og Larvik kommune. Videre går oppgaven inn på hvordan andre større aktører i samfunnet blir påvirket av at matrikkeldata må endres som en følge av sammenslåingen. I tillegg ser oppgaven på Statens Kartverk som sentral matrikkelmyndighet, og deres rolle som veileder og koordinator for kommunene og de øvrige aktørene som er involvert.

Hovedproblemstillingen er: Å belyse matrikulære endringer ved kommunesammenslåinger.

Videre har oppgaven tre delproblemstillinger:

- 1) Hvilke matrikulære endringer oppstår, og hvordan håndteres dette?
- 2) Hvilke utfordringer oppstår i kommunen som følge av slike matrikulære endringer?
- 3) Hva skjer når matrikkeldata som er endret ved kommunesammenslåing brukes av andre aktører?

Gjennom empiri-delen vises det hva som skjer med matrikkelen hovedsakelig når det gjelder gårdsnummerserier og adresser. Konsekvensene av at endringene blir gjort på en mangelfull måte, viser seg å være alvorlige, for eksempel for nødetatene.

Summary

The topic of the thesis is cadastral challenges in municipal mergers.

After the norwegian government adopted a new municipal reform in 2014, the country faces a large number of municipality mergers, the majority of which are going to take effect in 2020.

To illuminate the subject, the thesis is a case study, which explores two municipality mergers, Sandefjord and Larvik. Furthermore, the thesis explores how other major players in society are affected by the fact that cadastre data have to be changed as a result of the mergers.

In addition, the thesis examine the National Mapping Authority (Statens Kartverk) as the central cadastre authority, and their role as supervisor and coordinator for the municipalities and the other actors involved.

The main reaserch issue is to: Explain cadastral changes in municipal mergers.

Furthermore, the thesis has three sub-questions:


- 1) What cadastre changes occur and how is this handled?
- 2) What challenges appear in the municipality as a result of such cadastre changes?
- 3) What happens when cadastre data that has been changed by municipal mergers is used by other actors?

Through the empirical section, the changes happening to the cadastre is shown mainly in terms of cadastral unit numbers and addresses.

The consequences if the changes are being made in a deficient way turn out to be serious, for example for emergency services.

Innhold

Forord.....	2
Sammendrag.....	3
Summary.....	4
Kapittel 1. Innledning.....	7
1.1. Bakgrunn.....	7
1.1.2 Tema for oppgaven:.....	8
1.2 Problemstilling.....	9
1.2.1 Avgrensninger.....	10
1.3.Fremgangsmåte.....	11
1.4 Aktuell litteratur.....	11
1.5 Oppgavens oppbygning.....	12
Kapittel 2. Metode.....	13
2.1 Mulige forskningsdesign.....	13
2.2 Reliabilitet og validitet.....	14
2.3 Valg av forskningsdesign i denne oppgaven.....	14
2.3.1 Datainnsamling.....	15
2.4 Utvalg av case og intervjuobjekter.....	16
2.5 Gjennomføring av intervjuer.....	17
2.6 Etikk.....	18
Kapittel 3. Teori.....	19
3.1 Teoretisk innledning.....	19
3.1.1 Matrikkelen, historisk bakgrunn.....	19
3.2 Matrikkelloven.....	21
3.2.1 Særlig om gårds og bruksnummer.....	22
3.2.2 Adresser etter matrikkelloven.....	23
3.2.3 Omnummerering.....	25
3.3 «Marty».....	25
Kapittel 4. Funn.....	27
4.1 Innledning.....	27
4.2 Matrikulære endringer ved en kommunesammenslåing.....	27
4.3 Nye Sandefjord Kommune.....	28
4.3.1 Matrikulære endringer i Sandefjord kommune.....	29
4.4 Justering av kommunegrense.....	36
4.4.1. Grensejustering mot Tønsberg.....	36
4.4.2 Jordskiftesak som følge av grensejusteringen.....	36

4.5 Nye Larvik kommune.....	37
4.5.1 Matrikulære endringer i Larvik kommune	38
4.6 Ringvirkninger	42
4.6.1 Nødetater	43
4.6.2 Posten	52
4.6.3 NAV	61
Kapittel 5. Drøfting.....	66
5.1 Innledning.....	66
5.2 Delproblemstilling 1 og 2.....	66
5.2.1 Sandefjord kommune	68
5.2.2 Larvik kommune.....	70
5.3 Delproblemstilling 3.....	72
5.3.1 Informasjonsflyt	73
Kapittel 6. Avsluttende refleksjoner.....	75
6.1 Innledning.....	75
6.2 Bevisstgjøring om konsekvenser av å bryte matrikkelforskriften § 51, 1.ledd.	75
6.2.2 Oppgavens styrker og svakheter:.....	76
Figurliste	77
Litteraturliste.....	78
Lover.....	78
Elektronisk litteratur.....	78
Bøker.....	80
Vedlegg.....	81
Vedlegg 1 Intervjuguide	81
Vedlegg 2.....	83
Personvernombudet for forskning 	85
Vedlegg 3.....	86

Kapittel 1. Innledning

1.1. Bakgrunn

I juni 2014 (kilde) iverksatte regjeringen en ny kommunereform som tok sikte på å redusere antall kommuner betraktelig. Regjeringen oppga fire hovedmål med reformen:

- Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet.
- Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Kommunegrensene skal i større grad tilpasses naturlige bo— og arbeidsmarkedsregioner.
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.
- Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt lokalt. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger (Regjeringen kommunereform, 2017).

Etter planen skal alle sammenslåingene være gjennomført innen 1. januar 2020.

Først ut i rekken av sammenslåinger var kommunene Sandefjord, Andebu og Stokke, som ble slått sammen til Sandefjord kommune, 1.1.2017. Fra 1.1.2018 kom sammenslåingene Larvik-Lardal og Holmestrand-Hof (og Sande fra 1.1.2020), Tjøme-Nøtterøy og Rissa-Leksvik. Samtidig med disse fire kommunesammenslåingene, ble Nord- og Sør-Trøndelag slått sammen til et nytt fylke: Trøndelag. I 2020 kommer imidlertid hoveddelen av sammenslåinger, med 42 kommunesammenslåinger slik det ligger an nå.

Statens Kartverk er tildelt rollen som teknisk koordinator på IKT-spørsmål i kommune-og regionreformene, av Kommunal-og moderniseringsdepartementet(KMD), og har i den forbindelse opprettet en sjekklister for kommunesammenslåing, som inneholder informasjon og frister for hva som må og bør gjøres av kommunene i forkant av sammenslåingen.

Siden Sandefjord, Andebu og Stokke, ofte kalt SAS-kommunene, var først ut i denne lange rekken, valgte Statens Kartverk ut denne sammenslåingen til å være et pilotprosjekt, der man kunne høste erfaringer som ville komme godt med i resten av sammenslåingene.

Kommune og fylkessammenslåinger som sådan, med det store antall kommuner og fylker som deltar, er et svært aktuelt tema, som vil berøre et stort antall mennesker, arbeidsplasser og ikke minst offentlige og private registre.

1.1.2 Tema for oppgaven:

I forbindelse med kommunesammenslåinger vil det kunne oppstå mange utfordringer og muligheter, noen av dem uforutsette. De aktuelle kommunenes administrasjoner må for eksempel slås sammen, og det kunne sikkert vært skrevet mye om bare denne biten. Det politiske aspektet ved en kommunesammenslåing er kanskje det som får mest oppmerksomhet i mediene, ofte på grunn av sterkt engasjement og motstand blant lokalbefolkningen og i enkelte yrkesgrupper. Det kan også være stor uenighet mellom politikere i kommunene om hvor det nye kommunesenteret skal ligge, hvilke tjenester som skal effektiviseres eller flyttes, og mer symboltunge saker som for eksempel hva den nye kommunen skal hete eller andre saker av mer følelsesmessig betydning. Dette har også vært tilfelle i de kommunesammenslåingene jeg har brukt som case.

I denne oppgaven vil jeg imidlertid ha hovedfokus på de utfordringene som er knyttet til kommunenes eiendomsregister, *matrikkelen*.

Matrikkelen brukes av kommunen, men også av mange andre ulike aktører, som kan ha forskjellige behov og utfordringer når det gjelder hvordan og når registrene skal slås sammen. Jeg vil derfor undersøke hva disse aktørene møter av utfordringer og muligheter, både de man har sett komme, og de uforutsette. Dette gjelder for eksempel organisering av gårds- og bruksnummer og adresser. I arbeidet med oppgaven har det vært interessant å se hvordan dette gjøres i praksis, og i hvilken grad denne praksisen er lovfestet.

Det ble tidlig i arbeidet med oppgaven klart at problemstillinger knyttet til sammenslåingen av matrikkelen har ringvirkninger som også hører med i denne fremstillingen. Avhandlingen får således flere tydelige spor som følges videre. Man har de praktiske utfordringene med selve matrikkelen, der jeg vil komme inn på omnummerering av gårdsnummerserier og endring av veinavn og adresser slik at disse er unike og entydige i kommunen. Et annet aspekt er det juridiske, der jeg vil se på lovbestemmelser som danner et rammeverk rundt problemstillingen, i hovedsak matrikkelloven. Da disse bestemmelsene ble til så man neppe for seg en landsomfattende kommunereform med flere titalls sammenslåinger, og at lovene skulle være viktige i arbeidet med disse.

Dagens situasjon er at en rekke ulike aktører, både offentlige og private er avhengige av den digitale informasjonen de henter fra matrikkelen, og at denne er oppdatert. Lovenes historiske bakgrunn kan være opplysende i denne sammenhengen, og kan være med på å forklare hvordan lovene har vært ment å brukes.

Oppgaven er en kvalitativ studie, der jeg har basert meg på offentlig tilgjengelige dokumenter, intervjuer av utvalgte informanter som har tilknytning til casene på ulike måter, annen informasjon gjort tilgjengelig av disse og relevant litteratur. Intervjuobjektene har i samtlige tilfeller vært meget behjelpelige, og gitt uttrykk for at oppgaven er svært relevant for problemstillingene de står ovenfor.

Statens Kartverk er gjort til sentral matrikkelmyndighet i Forskrift om eiendomsregistrering (matrikkelforskriften) av 26.06.2009 nr. 864 § 1, og har derfor vært en viktig kilde til informasjon i arbeidet med oppgaven. Kartverkets rolle som tilsynsmyndighet for matrikkelen gjør at det ofte er de som først møter de utfordringene som kan oppstå med matrikkelen ved kommunesammenslåinger.

1.2 Problemstilling

I denne oppgaven er målet å se nærmere på de matrikulære konsekvensene generelt, og senere mer i detalj, med to case-studier av norske kommunesammenslåinger. Disse er nye Sandefjord kommune (Sammenslåing av Sandefjord, Andebu og Stokke), som ble slått sammen med virkning fra 1.1.2017. I tillegg vil jeg se nærmere på sammenslåingen av kommunene Larvik og Lardal som trådte i kraft 1.1.2018. Motivet for dette, er både å få et sammenlikningsgrunnlag, og også se om man her tar forhåndsregler med tanke på de

utfordringene som kan oppstå med matrikkelen. Hver kommunesammenslåing kan også ha sine unike utfordringer som ikke nødvendigvis er sammenliknbare, men som det kan være nyttig å se på i et helhetlig perspektiv.

Hovedproblemstillingen blir altså:

Å belyse matrikulære endringer ved kommunesammenslåinger.

I tillegg ønsker jeg å finne svar på disse delproblemstillingene:

1. Hvilke matrikulære endringer oppstår, og hvordan håndteres disse?
2. Hvilke utfordringer oppstår i kommunen som følge av slike matrikulære endringer?
3. Hva skjer når matrikkeldata som er endret ved kommunesammenslåing brukes av andre aktører?

Spørsmålene må besvares innenfor rammen av en masteroppgave, og ambisjonen er å følge opp delproblemstillingene så langt jeg kan innenfor denne rammen, ved hjelp av metodene nevnt i metodekapittelet. Målet er å avdekke viktige og relevante funn, og at disse vil bidra til økt forståelse av temaet, og generere noe ny kunnskap.

1.2.1 Avgrensninger

I en slik oppgave, med potensielt svært mye materiale som kan behandles, har det vært nødvendig med avgrensninger. Hvis ikke kunne den favnet alt for vidt, og det ville blitt en overfladisk behandling av problemstillingene.

Utfordringer knyttet til de aktuelle kommunenes leverandører av IT-tjenester har jeg av hensyn til oppgavens omfang og relevans valgt å ikke gå i detalj på, selv om intervjuobjektene hadde en del å si om dette, det samme gjelder kommunenes kartløsninger for publikum og arbeid med kommune- og reguleringsplaner.

Den tidligere nevnte grensejusteringen i nye Sandefjord kommune så i startfasen av prosjektet ut til å bli en mye større del av oppgaven, enn det den har utviklet seg til å bli etter hvert som prosjektet tok form. Det viste seg at problemstillingene knyttet til grensejusteringen var såpass lite beslektet med de andre, at det ville bli nærmest en adskilt del av oppgaven.

Grensejusteringen er fortsatt en del av oppgaven, men de større problemstillingene som springer ut av den, har jeg valgt å ikke gå videre inn på. Disse problemstillingene dreier seg i

hovedsak rundt samspill eller mangel på dette mellom matrikkelloven og inndelingsloven, og Statens Kartverks rolle. Både av hensyn til tidsbruk og relevans, er denne problematikken ikke en del av besvarelsen. Et intervju som ble gjennomført med en representant fra Vestfold Jordskifterett angående grensejusteringen, har derfor kun fått marginal betydning for besvarelsen.

I tillegg kunne intervjuer med enda flere relevante aktører tenkes å styrke datagrunnlaget for besvarelsen, men som jeg kommer inn på i metodekapittelet, måtte dette vike for hensyn til tid, og at jeg ville risikert å samle inn for mye data.

1.3.Fremgangsmåte

For å besvare problemstillingene best mulig har jeg lagt opp til et case-studie av ulike kommunesammenslåinger. Gjennom intervjuer med relevante intervjuobjekter i disse kommunene, Statens Kartverk og andre steder har det blitt samlet inn data, som senere sammenlignes og utfylles av informasjon fra andre kanaler. De innsamlede dataene er fra to kommuner, ansatte i Statens kartverk og tre andre aktører. Dataene er samlet inn mellom mars og november 2017. Alle intervjudataene er med på å besvare hovedproblemstillingen om å belyse matrikulære endringer ved kommunesammenslåinger. Delproblemstilling 1 og 2 besvares i hovedsak på bakgrunn av intervjuer med representanter fra Sandefjord og Larvik, men også til dels fra de andre aktørene. Delproblemstilling 3 besvares i hovedsak på bakgrunn av intervjuer med tre utvalgte aktører: Locus Public Safety As, Posten Norge og Nav. I tillegg har innspill fra representanter fra Statens Kartverk vært med på å belyse problemstillingene.

1.4 Aktuell litteratur

Temaet er sparsomt beskrevet i faglitteraturen, og jeg har derfor i liten grad kunnet støtte meg på tidligere arbeider i prosessen. Noe litteratur har likevel vært viktig og relevant enten som bakgrunnsmateriale eller som kilde til informasjon. Jeg vil gå kort inn på den viktigste litteraturen her.

I kapittel 2 har jeg lent meg mye på Silverman, (2014). Denne boken var relevant til det at oppgaven er en kvalitativ studie, og den gir gode råd til for eksempel intervjusituasjonen.

I kapittel 3 har jeg kunnet bruke boken «Arealadministrasjon», Røsnes et al. (2014)

1.5 Oppgavens oppbygning

Det første kapittelet vil naturlig nok være en innledning til oppgaven. Her vil det generelle temaet bli presentert, sammen med bakgrunnsinformasjon, problemstillinger og avgrensninger. Den overordnede hensikten er å gi en enkel og grunnleggende fremstilling av hva oppgaven går ut på, og hva som venter videre i avhandlingen.

Kapittel 2 beskriver metoden som er brukt i arbeidet, både når det gjelder datafangst og annet. Det sentrale her er hvordan valg av metode brukes aktivt for å besvare problemstillingene på best mulig måte. Målet er at man etter å ha lest kapittelet skal forstå hva jeg har gjort for å finne svarene, og hvorfor jeg har gjort det på denne måten.

I kapittel 3 vil jeg beskrive relevant teori. Hovedmålsetningen her har vært å gi en teoretisk beskrivelse av det institusjonelle rammeverket rundt temaet. Matrikkelen som basisregister er det naturlige utgangspunkt, men også de ulike lover som regulerer grenser og forarbeider inngår her. I tillegg kommer Statens Kartverk som sentral matrikkemyndighet.

I kapittel 4 vil jeg presentere empirien, resultatene fra undersøkelsen som er gjort. Funn fra intervjurunden presenteres, og disse er organisert etter kommunen eller aktøren det gjelder.

Kapittel 5 vil bestå av en analyse og drøfting av funnene som er gjort, samholdt med teori presentert i kapittel 3.

I kapittel 6 vil jeg komme med noen avsluttende betraktninger, hvor jeg ser på de viktigste funnene, kommer med noen forslag til løsning, og peker på problemstillinger som kan være aktuelle for videre undersøkelser. I tillegg vil jeg peke på styrker og eventuelle svakheter med denne oppgaven.

Kapittel 2. Metode

2.1 Mulige forskningsdesign

En definisjon på metode kan være læren om de verktøy en kan bruke for å samle inn informasjon. (Halvorsen 2008, s20). I et hvert forskningsprosjekt er det nødvendig å gjøre en eller annen form for datainnsamling. Metoden blir hvordan dataene samles inn, før de skal analyseres.

Man har i praksis to muligheter når det gjelder forskningsdesign av en slik oppgave. Disse er kvalitativ eller kvantitativ forskning, eventuelt en kombinasjon av disse.

Silverman (2011 . s4) definerer de to metodene slik:

«Quantitative research involves numerical analysis of the relationship between variables. Qualitative research involves verbal description of real-life situations.»

Kvantitativ forskning har med statistisk analyse av data, og forholdet mellom variabler, mens kvalitativ forskning handler mer om å beskrive situasjoner i det virkelige liv. Et typisk kvantitativt forskningsprosjekt kan være en stor spørreundersøkelse, der man gir et representativt utvalg en del forhåndsdefinerte spørsmål med svaralternativer. Dette genererer en stor mengde data, som man kan analysere statistisk. Et kvalitativt prosjekt kan f.eks. være noen få dybdeintervjuer med utvalgte informanter, som man mener det er spesielt relevant å intervjuer. I et intervju med kvalitativ tilnærming vil vanligvis svaralternativer være utelukket, da man heller ønsker at informantene skal gi et friere svar.

Mens man på en side på denne måten kan få en bra forståelse og økt kunnskap om et tema eller problemstilling, vil dataene være mer usikre, siden man ikke har intervjuet et representativt utvalg. Man kan med andre ord ikke trekke like bastante konklusjoner i kvalitativ forskning. I denne avhandlingen vil jeg benytte en kvalitativ metode, da jeg mener denne metoden er best egnet for å undersøke temaet. Begrunnelsen for dette valget vil jeg gjøre rede for i kapittel 2.3. Først er det imidlertid nødvendig å si noe om reliabilitet og validitet.

2.2 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet i denne sammenhengen betyr i hvilken grad forskningen er pålitelig, troverdig, og ikke påvirket av tilfeldigheter. Et sentralt moment når man skal vurdere reliabilitet i et forskningsarbeide er om det kan gjenskapes senere av andre forskere, uten at man vil få store endringer i resultat. I en intervjusituasjon betyr dette at man vil ha det samme svaret, uavhengig av hvem som spør, eller om intervjuobjektene blir spurt flere ganger. Å benytte standardiserte metoder til å skrive notater og transkribere intervjuer kan være med på å øke reliabiliteten i et forskningsprosjekt hvor man bruker intervjuer (Silverman 2014 s89-90). Silverman mener videre at reliabiliteten økes om flere forskere kan analysere de samme dataene og sammenlikne (Silverman 2014 s90).

Forskningsprosjektets validitet er sagt på en annen måte i hvilken grad forskningen «treffer» det den skal. Man kan si at validitet henviser til hvor gyldige dataene er når det kommer til å utlede svar fra dem på et forskningsspørsmål. Om et datasett ikke har nok validitet betyr dette egentlig at dataene ikke er relevante til å svare på problemstillingen. Dataene kan være gode, og ha høy reliabilitet, men passer ikke til problemet. En typisk feil i forskning, som går på validitet, er når falske korrelasjoner blir akseptert som riktige. Dette går på kausalitet, altså sammenhengen mellom årsak og virkning. Selv om X alltid ser ut til å være etterfulgt av Y, betyr ikke dette automatisk at Y skjer på grunn av X. (Silverman 2014 s.90).

Det man i bunn og grunn er ute etter i all forskning er å produsere ny kunnskap. Om forskningens reliabilitet og validitet er god nok, vil dette gjøre det sannsynlig at det virkelige er kunnskap (sannhet), i svarene, og ikke nonsens.

2.3 Valg av forskningsdesign i denne oppgaven

I denne oppgaven vil en kvantitativ tilnærming være lite hensiktsmessig, da det blant annet vil være vanskelig å produsere nok relevant data til en slik undersøkelse. For eksempel har det vært såpass få kommunesammenslåinger at spørreskjema til kommuner omkring temaet er ikke et særlig relevant alternativ, pga. populasjonen (antall aktuelle kommuner) er såpass begrenset. En slik spørreundersøkelse vil ikke ha et tilfredsstillende utvalg, slik at man vil

ende opp med usikre svar på forskningsspørsmålene. En annen ting er at jeg er mer interessert i å finne ut hva som skjer og hvordan. Problemstillingene; «Å belyse matrikulære endringer ved kommunesammenslåinger», «hvilke matrikulære endringer oppstår, og hvordan håndteres disse?», «hvilke utfordringer oppstår i kommunen som følge av slike matrikulære endringer?», og «hva skjer når matrikkeldata som er endret ved kommunesammenslåing brukes av andre aktører?» er ikke egnet for å gi bastante svar, men heller å utforske temaet, belyse det best mulig og avdekke ny informasjon og nye sammenhenger.

I mitt tilfelle var det naturlig å gjennomføre et case-studie. Det at jeg valgte en kvalitativ tilnærming til forskningsspørsmålene gjorde at jeg kunne være fleksibel med hvordan jeg samlet inn data, og jeg var dermed ikke låst til en bestemt metode for datafangst.

2.3.1 Datainnsamling

I case-studiet vil jeg benytte flere ulike metoder for å samle inn data. I hovedsak intervjuer, og analyse av dokumenter og lovttekst. Dette kan ses på som en form for triangulering, noe som kan være med på å belyse temaet fra flere sider, og øke validiteten. Silverman er noe skeptisk til triangulering som metode, (Silverman 2014 s 92-93), og det er viktig å ha noen av innvendingene her i mente. For eksempel er det ikke gitt at det skapes bedre validitet av å analysere to ulike kontekster og samholde dem. Han er mer positiv til det han kaller «constant comparative method», der man kan ta en foreløpig hypotese fra et case, og sammenlikne med et annet. (Silverman 2014 s 97-98). Jeg vil til en viss grad gjøre dette i mitt prosjekt, med å sammenlikne noen elementer fra Sandefjord-Stokke-Andebu-sammenslåingen med Larvik-Lardalsammenslåingen.

Intervjuer i et forskningsprosjekt kan gjennomføres på ulike måter. I hovedsak vil det dreie seg om strukturerte, semi-strukturerte og utstrukturerte intervjuer. Strukturerte intervjuer er typisk ved kvantitative studier, der man har en intervjuguide med faste spørsmål og svaralternativer til alle intervjuobjektene. Ved semi-strukturerte intervjuer har man en intervjuguide med forhåndslagde spørsmål, men uten svaralternativer og med mulighet til å tilpasse spørsmålene enten på forhånd eller underveis i intervjuet, og man kan komme med oppfølgingsspørsmål. Ved ustrukturerte intervjuer lar man informanten snakke fritt om et tema. I mitt tilfelle vil det i all hovedsak dreie seg om semi-strukturerte intervjuer.

2.4 Utvalg av case og intervjuobjekter

Kommunesammenslåingen Sandefjord – Andebu – Stokke pekte seg ut som et aktuelt case tidlig i prosessen. For det første var denne sammenslåingen en del av et pilotprosjekt med Statens Kartverk, for at man skulle lære av erfaringene og stå bedre rustet til det store antall sammenslåinger som vil komme den nærmeste tiden, spesielt 2020. I tillegg til at SAS-kommunene skulle slås sammen, har man grensejusteringen mellom Stokke og Tønsberg. At det var fire kommuner involvert i sammenslåingen økte kompleksiteten, men gav også et større område for datafangst.

Det andre caset, sammenslåingen mellom Larvik og Lardal kommune, pekte seg først og fremst ut på grunn av nærhet til SAS-kommunene, både geografisk og når det gjelder tidspunkt for sammenslåingene. Dette vurderte jeg som en stor fordel. For det første gjorde det datainnsamlingen enklere og rimeligere, med at jeg ikke trengte å reise til forskjellige kanter av landet for å samle inn informasjon. For det andre har denne nærheten gjort at ansatte både i kommunene, Statens Kartverk og hos andre aktører til en viss grad allerede har sett på sammenslåingsprosessene i sammenheng. De ansatte i geodataavdelingene til de respektive kommunene har for eksempel spurt hverandre om råd og delt erfaringer med hverandre. I tillegg mener jeg denne nærheten gjør casene mer egnet for sammenlikning. Det at Larvik tidligere har vært igjennom en stor kommunesammenslåing var også et interessant aspekt, som jeg antok ville spille en rolle.

Intervjuobjektene ble valgt fra et utvalg aktører, som på en eller annen måte er nødt til å forholde seg til matrikkeldata, og dermed kommunesammenslåing når dette skjer. I tillegg ønsket jeg at de skulle ha en god tilknytning til de to casene, selv om de ikke nødvendigvis måtte være direkte involvert. Det ble tidlig klart at det er en mengde aktører, både offentlige og private som faller inn under denne kategorien. Aktuelle intervjuobjekter ble da vurdert ut fra aktørens avhengighet til matrikkelen, tilknytning til casene, og hvor viktige aktørene er for samfunnet. I tillegg kommer det et generelt avgrensingshensyn som følge av at datatilfanget ikke må bli for stort, slik at det ville bli for omfattende å komme igjennom med tiden jeg hadde til rådighet. Det kunne også vært lettere å miste oversikten dersom det ble for mange respondenter og for mye data. Aktører det kunne vært interessant å høre fra i denne sammenheng, som for eksempel Statistisk Sentralbyrå, Landbruksdirektoratet, Kommunenes sentralforbund, Lånekassen eller Riksantikvaren ble derfor valgt bort da jeg fant andre som passet profilen bedre.

I de aktuelle case-kommunene ble ansatte i geodataavdelingen vurdert til å være mest hensiktsmessig, da de er direkte involvert i arbeidet med matrikkelen.

Utvalget ble derfor dette:

- Representanter fra geodataavdelingene i Larvik og Sandefjord
- Locus Public Safety (IT-systemer for nødetatene)
- Posten Norge
- Nav
- Vestfold Jordskifterett
- Samt representanter for Statens Kartverk sentral og ved kartkontoret i Skien.

2.5 Gjennomføring av intervjuer

I intervjuene med respondentene syns jeg det var viktig at de fikk snakke mest mulig fritt, slik at jeg kunne få frem mest mulig informasjon om hva som betydde mye for dem i denne sammenhengen. Jeg ønsket heller ikke å finne svar på et bestemt problem, men heller avdekke opplysninger og sammenhenger som kunne være ukjente for meg før jeg startet prosjektet. En utfordring ble derfor å stille de rette spørsmålene for å få respondenten i gang, samt å passe på at vi under intervjuet ikke beveget oss for langt unna problemstillingene og tema for oppgaven. Det hendte flere ganger under hvert intervju at jeg måtte skifte spor i samtalen for å holde oss innenfor tema, men ved å ha bevissthet rundt dette gjennom hele intervjuet, mener jeg at jeg lyktes i å holde intervjuene relevante.

Under intervjuene ble det gjort lydopptak, dersom intervjuobjektet godkjente dette, og i etterkant ble intervjuene transkribert. Alle respondentene i undersøkelsen godkjente dette. Intervjuene resulterte i en stor mengde data, og det måtte derfor gjøres et utvalg, slik at kun de mest relevante dataene for undersøkelsen ble benyttet i fremstillingen.

2.6 Etikk

Jeg gjennomførte flere intervjuer med ulike aktører under arbeidet, og deres personvern ble den viktigste etiske utfordringen i arbeidet med masteroppgaven. Selv om jeg i utgangspunktet ikke var ute etter å avdekke sensitive opplysninger, kan det hende at noen av informantene kunne kommet med svar som på en eller annen måte kunne slått tilbake på dem. Dette kan for eksempel være opplysninger om at andre aktører gjør en dårlig jobb, eller mangler forståelse av temaet eller rollen sin. Det kan også komme fram politiske oppfatninger, eller andre meninger som kan være kontroversielle.

Det var derfor viktig at jeg ivaretok informantenes personvern. Det at jeg valgte å benytte semi-strukturerte intervjuer kan også ha ført til at noen informanter kommer med personlige oppfatninger, og jeg har sett på det som riktig å ivareta deres personvern ved å anonymisere dem. I kraft av sine roller for sine respektive aktører vil informantene likevel være identifiserbare av lesere med tilknytning til temaet. Dette har det ikke vært mulig å unngå, men informantene vil ikke være søkbare på navn i forbindelse med denne oppgaven. Ingen av informantene gav for øvrig uttrykk for at de ønsket å være anonyme.

Det er i en slik prosess viktig å ha noen etiske retningslinjer som ligger i bunn. Åpenbart er det svært viktig med en god og åpen dialog med intervjuobjektene. De måtte på forhånd bli informert om at de hadde anledning til å bli anonymisert, og at de når som helst i prosessen kunne trekke seg fra prosjektet. Det er viktig at informantene kunne gi det vi kaller for *informert samtykke*. Dette betyr at de bør få en detaljert beskrivelse av prosjektet, slik at de kan forstå hva jeg undersøker, og hva jeg ønsker å oppnå med undersøkelsen (Silverman 2014 s 149).

Prosjektet fulgte Personvernombudet for forskning, NSD, sine retningslinjer når det gjelder samtykke.

Kapittel 3. Teori

3.1 Teoretisk innledning

Som nevnt i innledningen er det sparsomt med litteratur som er direkte knyttet til det overordnede temaet for masteroppgaven. Det er stort sett «opløyet jord» jeg skal ta for meg, og den teoretiske forankringen vil bære noe preg av dette.

Det viktigste teoretiske grunnlaget for oppgaven vil være det institusjonelle rammeverket som ligger bak situasjonene som oppstår når kommuner slår seg sammen. Det redegjøres derfor for de viktigste delene av dette her, både det juridiske rammeverket, samt annen tilknyttet teori.

3.1.1 Matrikkelen, historisk bakgrunn

Vi har i Norge hatt flere ulike former for eiendomsregistrering opp gjennom århundrene, og vi kan spore noen av disse svært langt tilbake i tid. I Magnus lagabøtes landslov av 1274 blir fast eiendom omtalt som skattegrunnlag, og det er antatt at det ble ført et register over enhetene, slik at skatteinnkrevingen kunne skje i ordnede former (Statens Kartverk 2015 s.1).

Generelt kan man si at gjennom historien har skatteinnkreving vært hovedmotivasjonen bak de ulike former for eiendomsregistre vi har hatt i Norge, helt fram til moderne tid. På grunn av dette, var ikke informasjon om eiendomsgrenser en naturlig del av matrikkelen tidligere.

Norge skiller seg ut i så henseende fra våre naboland, med unntak av Island, ved at det var manglende og lite nøyaktig oppmåling av eiendomsgrenser på landsbygda, helt fram til nyere tid (Mjøs 2014 s.76). Det ble i årene 1818-38 etablert en landsomfattende matrikkel kalt «Norges matrikkel», som ble ført helt fram til GAB-registeret ble innført i 1980. Det opprinnelige formålet med Norges matrikkel var også skatteberegning, og da skattesystemet ble endret over mot inntektsbeskatning (Mjøs og Sevatdal 2011), forsvant mye av matrikkelens funksjon. Man kan si at matrikkelen fram til GAB-registeret ble etablert stort sett var å regne som «fødestue» for nye matrikkelenheter, der de fikk tildelt gårds og bruksnummer. Ordningen med gårds og bruksnummer ble for øvrig innført i 1886. Fra tidlig 1900-tall, og fram til 1980 var derfor Grunnboka i praksis det primære eiendomsregisteret, selv om dette egentlig er et rettighetsregister. Grunnboka har fra 1848 samlet opplysninger for

hver matrikkelenhet på et eget grunnboksblad, med informasjon om rettigheter tilknyttet enhetene, slik som hjemmelshavere, servitutter og pengeheftelser. (Statens Kartverk 2015 s.4) Med denne bakgrunnen var grunnboka et bedre grunnlag for å etablere et moderne eiendomsregister i 1980, og man tok *ikke* utgangspunkt i den dårlig ajourførte matrikkelen. Den lovmessige forankringen til GAB-registeret, er Delingsloven av 1978, som var gjeldende fram til 1.1.2010, da den ble opphevet og erstattet av dagens matrikkellov. Vi har derfor siden 1980 hatt et nasjonalt og *ensartet* system for eiendomsregistrering. Ordningen med gårds og bruksnummer ble utover 1980-tallet utvidet til også å gjelde i byene. Byene hadde tidligere hatt et system hvor gateadressen var den sentrale koblingsnøkkelen. (Mjøs 2014 s77)

Delingsloven innførte krav om nøyaktig oppmåling av grenser ved eiendomsdeling og opprettelse av festegrunn for mer enn 10 år. (Mjøs 2014 s77) Delingsloven gikk ikke i detalj på hvordan man skulle registrere kartdata til eiendomsenhetene, og det var ikke noe krav om at dette skulle være digitalt. I 1990 startet arbeidet med å etablere et digitalt eiendomskartverk, DEK. Gjennom dette skulle man ha et felles informasjonssystem for data om grunneiendommene/festegrunnens geografiske beskrivelse (Statens Kartverk 2015 s 12).

I forbindelse med forarbeidene til matrikkelloven ble det anført at:

«Det er betydelige mangler med hensyn til fullstendighet og kvalitet på opplysningene i dagens GAB-register, og det nasjonale eiendomsregisteret inneholder ikke kart som viser eiendommene». (NOU 1999: 1. s.15).

Det ble videre forutsatt at det nye systemet skulle bygge på GAB-registeret og det eksisterende digitale eiendomskartet (DEK), i kommunene og i Statens kartverk (Hegstad 2014.).

Etter oppdateringen fra GAB og DEK til matrikkelen, er også eiendomsregisteret blitt mer effektivt når det gjelder samspillet med andre offentlige registre, et samspill som har blitt vesentlig utvidet med den nye matrikkelen. Tinglysningen (Regina), Askeladden (kulturminner), Miljødirektoratets register for grunnforurensning, Folkeregisteret, Enhetsregisteret i Brønnøysund, Posten, Norge digitalt og Statens kartverk er noen eksempler på registre og aktører som er avhengige av «integrasjon» med matrikkelen i en eller annen form.

3.2 Matrikkeloven

Det naturlige teoretiske utgangspunkt vil være lov om eiendomsregistrering (matrikkelova) av 17.06.2005 nr.101 da denne direkte regulerer matrikkelen. Sammen med matrikkelforskriften, danner disse et naturlig rammeverk for oppgaven.

Etter matrikkelovens § 1 1.ledd, formålsparagrafen, skal loven «sikre tilgang til viktige eigedomsopplysningar, ved at det blir ført eit einsarta og påliteleg register (matrikkelen) over alle faste eigedommar i landet, og at grenser og eigedomsforhold blir klarlagde.»

Viktige momenter for denne oppgaven finner vi allerede her, spesielt med at loven påbyr føring av matrikkelen, at denne skal være *ensartet* og *pålitelig*.

Selve innholdet i matrikkelen defineres i § 4, som i første ledd sier at:

«Matrikkelen skal innehalde opplysningar om den enkelte matrikkeleininga som er nødvendig for planlegging, utbygging, bruk og vern av fast eigedom, under dette offisielle nemningar og opplysningar om den enkelte bygning, bustad og adresse. Matrikkelen skal vise grensene for matrikkeleiningane, under dette grenser for uteareal som inngår i eigarseksjon.»

Matrikkelen er da gjort til Norges offisielle register over fast eiendom, herunder bygninger, boliger og adresser, samt kartfestede grenser. Den utgjør et av de tre basisregisterne sammen med Enhetsregisteret i Brønnøysund og Folkeregisteret.

Statens Kartverk er satt som offentlig matrikkelmyndighet, jf. matrikkelforskriftens § 1, mens kommunene er gitt lokal matrikkelmyndighet og matrikkelfører, jf. matrikkeloven § 5 bokstav a, andre ledd. Etter denne bestemmelsen har kommunen ansvaret for å utføre oppmålingsforretninger, og for å føre matrikkelen i kommunen.

Dette innebærer at det er kommunene som må oppdatere matrikkelen ved en kommunesammenslåing. Kommunene har da ansvar for å ha orden i matrikkelen for egen kommune, kjenne til de digitale konsekvensene av en kommunesammenslåing, omnummerere gårdsnummer ved kommunesammenslåing, sørge for at den nye kommunen har entydig adressering og rette ulikheter i grunnbok og matrikkel (Mjøen 2016 s.7).

Siden rollen som sentral matrikkelmyndighet etter matrikkellovens § 5 bokstav a, første ledd er delegert til Statens Kartverk etter matrikkelforskriftens § 1, har Statens Kartverk en viktig rolle som veileder for kommunene ved kommunesammenslåinger.

Dagens matrikkel inneholder både informasjon om grunneiendom, adresser og bygninger, men disse er også kartfestet digitalt. Det er presisert i loven at matrikkelen skal inneholde opplysninger som er nødvendig for planlegging, utbygging, bruk og vern av fast eiendom, herunder offentlige registre (Hegstad 2014). Hovedårsaken til at matrikkelen kalles et offisielt eiendomsregister, er at den «definerer koblingsnøkler» mot andre offentlige registre. Offentlig saksbehandling som knytter opplysninger til matrikkelenheter, bygninger og boliger eller offisielle adresser *skal bruke* de betegnelsene som er registrert i matrikkelen. (Hegstad 2014.)

Samlet sett kan vi da se at matrikkelen har en tydelig utvidet funksjon i forhold til tidligere eiendomsregistre. Matrikkelen er nå ikke bare en oppsamling av informasjon om fast eiendom, men et grunnleggende register, som en rekke ulike aktører enten offentlige eller private er avhengige av å hente oppdatert informasjon fra. Som følge av at eiendomsregisteret nå er digitalisert, er også informasjonsflyten fra matrikkelen til de aktuelle brukerne større og raskere. Samtidig som man kan si at dette er en positiv utvikling, stiller det også større krav enn tidligere både til ajourføringen og kvalitetssikringen av matrikkelen. Det er også en potensielt stor utfordring i at lovverket vårt, blant annet matrikkelloven, har blitt til før mye av denne digitaliseringen. Siden man ikke hadde alle disse digitale systemene på plass, kan det tenkes at det er situasjoner som ikke fanges opp av lovverket, eller der lovverket har en løsning basert på analoge systemer

3.2.1 Særlig om gårds og bruksnummer

Matrikkelforskriftens § 7, første ledd sier at:

«Matrikkelnummeret for grunneiendom, anleggseiendom og jordsameie skal bestå av gårdsnummer og bruksnummer. Bruksnummeret inngår i en fortløpende nummerering innenfor gårdsnummeret.»

Videre etter matrikkelforskriftens § 7, fjerde ledd, skal kommunen innhente tillatelse fra Statens Kartverk, dersom man skal opprette nye gårdsnummer, eller gjøre andre større

endringer i gårdsnummerseriene. Ved opprettelse av nye eiendommer, skjer dette som hovedregel ved at man fradeler fra et eksisterende gårdsnummer, og at den nye eiendommen i stedet får et nytt bruksnummer under det samme gårdsnummeret.

3.2.2 Adresser etter matrikkelloven

En matrikkelenhets offisielle adresse skal fastsettes av kommunen, jf. matrikkellovens § 21, første ledd. Dette kan enten være en matrikkeladresse, eller en veiadresse. Førstnevnte brukes der det ikke har blitt innført veiadresse. Der det benyttes matrikkeladresse, brukes gårds- og bruksnummeret, og et eventuelt undernummer der det skal være flere matrikkeladresser på samme matrikkelenhet.

I matrikkelforskriftens § 49, finner vi en formålsbestemmelse, som på en lettfattelig og presis måte peker på hvorfor den offisielle adressen er viktig, og hvilke funksjoner den har:

«Adresser og skilt skal sørge for at alle på en lett og forståelig måte kan identifisere og finne fram til bygninger, atkomst til bygninger, boliger og andre objekter eller steder som det er viktig å finne fram til. Adressen skal også tjene som stedfestingsobjekt og nøkkel til aktuell informasjon i private og offentlige registre og arkiv. Føring av adresser i matrikkelen skal bidra til et felles adressesystem for hele landet.»

Når det gjelder hvilke matrikkelenheter som skal gis en offisiell adresse, er dette presisert i matrikkelforskriftens § 50, første ledd:

«Kommunen skal tildele vegadresse til bygning som planlegges brukt til boligformål, fritidsformål, næringsvirksomhet, eller offentlig eller publikumsrettet virksomhet.»

Det er med andre ord ikke alle matrikkelenheter som trenger en vegadresse, men bygninger nevnt i denne bestemmelsen skal tildeles en.

Kommunen kan også tildele veiadresse til andre bygninger eller anlegg, dersom den finner dette formålstjenlig., jf. § 50, 6. ledd.

At en veiadresse er tildelt, er naturligvis viktig for at man oppfyller formålene i matrikkelforskriftens § 49, spesielt når det gjelder å lett kunne finne fram bygninger det er viktig å finne fram til. Dette er essensielt i utrykningsammenheng, der det kan stå om livet dersom et utrykningskjøretøy blir forsinket. I spredtbygde og spredt bosatte områder har det

tradisjonelt vært vanlig å benytte matrikeladresser, men dette har mangler som et moderne adressesystem (Statens Kartverk 2017 s.8) I og med at veiadressen er et begrep publikum vanligvis er godt kjent med, vil denne også kunne være en viktig koblingsnøkkel til andre systemer og registre. Adresseveilederen (Statens Kartverk 2017), nevner tinglysning, borettsregistre og andre eiendomsregistre.

Adressesystemet i Norge er bygd opp kommunevis (Statens Kartverk 2017 s 8). Innad i kommunen krever loven at alle gater, veger, stier, plasser og områder som blir brukt til offisiell adressering, får et navn som er entydig, jf. matrikelforskriftens § 51, første ledd. Dette vil gjøre enklere å identifisere og finne fram til bygninger slik det er nevnt i formålsbestemmelsen.

I matrikkelen er det offisielle adressesystemet bygget opp slik at en adresse vil ha tre «nivåer». Man har adresseparseller (veier), adresseparseller med adressenummer (husnummer) og adresseparseller med adresse- og bruksenhetsnummer (bolignummer). Med adresseparsell menes en vei eller gate i et område med offisielle adresser, som er tildelt adressenavn, for eksempel «Storgata». Adresseparseller med husnummer er selve adkomstadressen, veiadressen som man bruker for å navigere seg fram til riktig eiendom, bolig eller annet. Eksempelvis «Storgata 21». Adresseparsell med adresse- og bruksnummer er ned på et mer detaljert nivå, som angir riktig adkomstadresse til en enkelt bruksenhet. For eksempel «Storgata 21 H0203». En slik adresse benyttes kun når det er knyttet flere bruksenheter til samme bygning. (Statens Kartverk 2017 s 9 og 10)

I tillegg til adkomstadressen, vil både kommunenummer og adressekode registrert i matrikkelen. En adressekode skal tildeles hver adresseparsell, og må være et tall mellom 1000 og 99998, og den skal tildeles uavhengig av beliggenhet eller navn. Hver kommune gir adressekoden til sine adresseparseller i matrikkelen, og samholdt med kommunenummeret vil da hver adresseparsell i landet ha sin unike adressekode. Selv om navnet på en parsell endres, vil adressekoden beholdes. (Statens Kartverk 2017 s 15) En kommune kan da ikke ha like adressekoder.

3.2.3 Omnummerering

Matrikkelovens § 23 sier at:

«Kommunen tildeler matrikkelnummer ved innføring av matrikkeleining i matrikkelen. Kommunen kan tildele nytt matrikkelnummer til matrikkeleining som ikkje er nummerert i samsvar med føresegnene i denne lova. Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om tildeling av matrikkelnummer.»

Videre framgår det av Matrikkelforskriftens § 7:

«(1) Matrikkelnummeret for grunneiendom, anleggseiendom og jordsameie skal bestå av gårdsnummer og bruksnummer. Bruksnummeret inngår i en fortløpende nummerering innenfor gårdsnummeret. (2) Matrikkelnummer for festegrunn skal bestå av gårdsnummer, bruksnummer og festenummer. Festenummeret inngår i en fortløpende nummerering av festegrunn på vedkommende grunneiendom eller jordsameie. (3) Matrikkelnummer for eierseksjon skal bestå av gårdsnummer, bruksnummer og seksjonsnummer. Dersom eierseksjonen ligger på festegrunn, skal festenummeret være en del av matrikkelnummeret. Seksjonsnummeret inngår i en fortløpende nummerering av eierseksjonene på vedkommende grunneiendom, anleggseiendom, eller festegrunn.»

3.3 «Marty»

For mange brukere av matrikkeldata vil det kunne by på utfordringer å få alle endringene i matrikkelen 1. januar. En del aktører vil derfor ha nytte av å legge inn endringene før de gjennomføres, slik at de kan ha gjennomført testing på forhånd. For aktører som har dette behovet har derfor Kartverket utviklet en teknisk løsning, «Marty», en kopi av matrikkelen der sammenslåingen allerede er gjort. (Statens Kartverk 2017a) Data som legges inn i matrikkelen underveis, havner også i «Marty», så det blir et parallelt system. Om kommunene skal slås sammen 1/1, slår «Marty» sammen kommunene allerede i oktober. Enhetsregisteret,

Folkeregisteret og NAV får for eksempel tilgang, ifølge en representant fra Statens Kartverk. Prosjektet startet i 2015, og utvikles videre fortsatt.

Før Marty hadde man et system kalt endringslogg API. Dette var en mer tidkrevende løsning, og ville neppe vært tilstrekkelig for mange av aktørene i dag. En API er et grensesnitt i en programvare som gjør at deler av denne kan aktiveres fra en annen programvare. Kartverkets EndringsloggAPI henter endringsdata fra matrikkelen, til eksterne aktører som har behov for å vedlikeholde en kopi av matrikkeldata. (Geonorge 2017)

Kapittel 4. Funn

4.1 Innledning

I dette kapitlet vil funn fra de kvalitative forskningsintervjuene presenteres etter hvilke aktører de stammer fra, sammen med annen relevant informasjon. Som tidligere nevnt i metodekapitlet, har det blitt gjort intervjuer med representanter fra geodataavdelingen i nye Sandefjord kommune, geodataavdelingen i Larvik kommune, representanter fra Statens Kartverk, en representant fra Vestfold jordskifterett, en representant fra NAV, en representant fra Posten og en representant fra selskapet Locus Public Safety. Funnene vil bli diskutert på grunnlag av oppgavens problemstillinger i et eget diskusjonskapittel, kapittel 5.

4.2 Matrikulære endringer ved en kommunesammenslåing

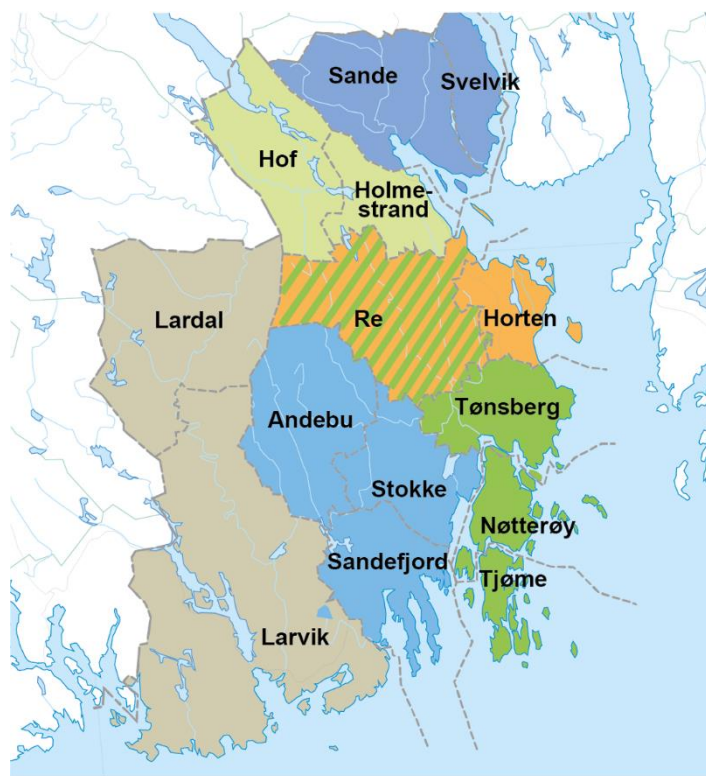
Jeg skal i dette avsnittet gå igjennom de ulike matrikulære endringene som oppstår ved en kommunesammenslåing generelt, og spesielt enkelte forhold i de to casene Sandefjord og Larvik/Lardal.

Da matrikkelen er organisert kommunevis, kan ikke kommunenes matrikkelsystem bli stående slik de er i den nye kommunen. Kommunenummeret må endres, gårdsnummerseriene må endres og adressene må også av og til endres.

4.3 Nye Sandefjord Kommune.

1.1.2017 ble kommunene Sandefjord, Stokke og Andebu i Vestfold slått sammen til en ny storkommune, som har fått navnet Sandefjord kommune. De tre kommunene blir ofte kalt SAS-kommunene for enkelthets skyld. Sammenslåingen berører over 62000 mennesker, og fører med seg betydelige endringer i ulike registre, både lokalt og nasjonalt. Samtidig med at de tre kommunene ble slått sammen, ble det også foretatt en grensejustering med Tønsberg kommune, da tettstedet Vear, tidligere Stokke kommune, ble overført til Tønsberg.

Denne kommunesammenslåingen var den første i en rekke kommende sammenslåinger etter den nye kommunereformen, og den ble derfor gjennomført som et pilotprosjekt i regi av Statens Kartverk.



Figur 1: Kartet viser alle de planlagte kommunesammenslåingene i Vestfold. (Sandefjords Blad 2014)

I følge representantene fra geodataavdelingen i Sandefjord kommune startet det hele med samtaler mellom ordførerne i de tre kommunene, før sammenslåingen ble vedtatt. Geodatamiljøet ble tidlig oppmerksomme på at kommunesammenslåingen ville påvirke deres ansvarsområde, da spesielt matrikkelen. Blant annet måtte man da finne løsninger på at det ville bli mange like gårds- og bruksnummer, og adresser.

4.3.1 Matrikulære endringer i Sandefjord kommune

4.3.1.1 Gårds- og bruksnummer

Kommunens geodataavdeling begynte i følge dem selv i forholdsvis god tid å arbeide med endringene i gårdsnummere som måtte gjøres når de tre kommunene skulle slås sammen. Parallelt med dette, arbeidet Statens Kartverk med retningslinjer for gårdsnummer. I følge en representant fra Sandefjord kommune arbeidet kommunen og Kartverket uavhengig av hverandre og med liten informasjonsflyt mellom de to:

«Kartverket hadde allerede tenkt sitt om hvordan gårdsnummerne skulle organiseres.»

Sandefjord kommune hadde et ønske om å legge til hele 1000-tall på gårdsnummerne til to kommuner, for eksempel 1000 til Andebu og 2000 Stokke. Den med flest eiendommer skulle da beholde sine gamle gårdsnumre. En representant fra Sandefjord kommune mener det er svært gode erfaringer med dette fra naboen Larvik kommunes tidligere sammenslåinger i 1988. En av de andre representantene presiserte her at disse sammenslåingene skjedde før matrikkelen slik vi kjenner den i dag ble innført. Sandefjord kommune var i kontakt med Larvik kommune og fikk høre at dette var en bra løsning. Hovedargumentet for hele tusentall i Sandefjord var ifølge representanten historikken. Man ville med denne løsningen få en veldig enkel adkomst til de gamle nummerne. Dette ville gjøre det lettere å samholde de nye gårdsnummerseriene med gamle arkiver. Kartverket ønsket på sin side færrest mulig siffer, men representantene fra Sandefjord syntes ikke dette var noe godt argument. De syntes arbeidet med retningslinjer for nye gårdsnummer fra Kartverkets side hadde vært dårlig. Sandefjord ble ikke involvert, og dette var et hett tema, spesielt siden de var med på pilotprosjektet.

«Vi burde vært involvert, og Kartverket burde hatt en mer åpen holdning til kommunenes meninger».

En av representantene fra Sandefjord har gitt uttrykk for dette flere ganger, blant annet gjennom et foredrag han har holdt ved flere anledninger.

Sandefjord fikk ingen videre begrunnelse utover dette med at det var ønskelig med færre siffer, noe de syns var mangelfullt. Det ble presisert at dette gjelder samarbeidet med Kartverket sentralt. Samarbeidet med kartkontoret i Skien gikk mye bedre, og representantene opplevde seg mer imøtekommet der.

Eksempel: Kommune nr xx01 (50.000 matrikkelenheter), xx04 (25.000 matrikkelenheter) og xx11 30.000 matrikkelenheter) skal slås sammen til ny kommune nr xx02.

Gammel kommune		Tillegg ved omnummerering til ny kommune	Ny kommune	
Kommune nr.	Gnr.		Kommune nr.	Gnr.
Xx01 (50.000)	1 - 125	+ 0	Xx02	1 - 125
Xx11 (30.000)	1 - 178	+ 200	Xx02	201 - 378
Xx04 (25.000)	1 - 316	+ 400	Xx02	401 - 716

For å finne tilleggsfaktoren for kommune xx11 tas det utgangspunkt i høyeste omnummererte gnr. i forrige kommune som er 125. Rundet opp til nærmeste hele hundre blir tilleggsfaktoren +200, tilsvarende for kommune xx04; 378 rundes opp til 400.

Figur nr. 2: Fra kartverkets retningslinjer for omnummerering av gårdsnummer (Statens Kartverk 2017)

I Sandefjord har man ikke kommet utenom å følge Statens Kartverks retningslinjer for omnummerering. En representant fra Sandefjord kommune sier at dette ikke skjedde uten diskusjoner:

«Det har endt med at Larvik får gi Lardal tusentall, men at Sandefjord ikke fikk lov til dette. Resultatet ble at man gav 200-serie til eiendommene i Andebu og 400-serie til de i Stokke. Dette var en hard kamp med høy temperatur.»¹

Representanten nevner at siden Larvik får beholde 1000-tallene på gårds- og bruksnummerne sine, blir de spart for veldig mye arbeid. Han sier at man i hele Vestfold også hadde en 9000-serie i matrikkelen for veggrunn, noe Statens Vegvesen hadde lagt ned et stort arbeid i å organisere.

«Hvorpå Kartverket lager retningslinjer som sier at veggrunn skal ha gårdsnummer etter strekningen den ligger langs. Det ville vært forferdelig uheldig om dette skulle ha blitt gjennomført, men vi klarte å snakke Kartverket bort fra dette.»

¹ Det representanten her sikter til er at Larvik ikke ble tvunget til å endre 1000-seriene sine i forbindelse med den aktuelle kommunesammenslåingen. Gårdsnummerne i Larvik og Lardal forble uendret.

I denne saken ble det dermed gitt dispensasjon, og Sandefjord kommune fikk lov til å legge disse gårds og bruksnummerne på en 600-serie. Representanten er misfornøyd med at de ikke kunne beholde 9000-serien, og han sier en representant fra Vegvesenet mente at det var svært uheldig at de ikke kunne det.

Statens Vegvesen ønsket ifølge representanten fra Sandefjord kommune ingen endringer på dette da nummerserien var godt etablert i Vegvesenets systemer. På spørsmål om dette er lovlig etter matrikkelloven, jf. Matrikkellovens § 7, om at det ikke er lov at eiendommens egenskaper skal gå fram av nummeret, sier han at dette ikke egentlig gjelder 9000-serien, men de tre siste sifrene i gårdsnummeret.² Et eksempel på dette er gnr. 9018, for grunn under E18. Denne løsningen har man gått bort fra på grunn av bestemmelsen i matrikkelloven. Situasjonen nå er da at gårdsnumrene for veggrunn starter på 600 og har løpende nummer etter dette.

«Man kan spørre seg hva i all verden som var problemet med slik det var før», sier representanten fra Sandefjord kommune. Han mener det ville ha vært lurt å høre på folk som jobbet med dette ute i kommunen, og det har ikke Kartverket gjort i denne saken sier han.

«Om de så hadde endret riksveinummer, hadde det ikke vært nødvendig å endre matrikkelnummeret. Dette kunne jo bare ha ligget der som et historisk nummer.»

Representanten ønsket likevel å påpeke at til tross for diskusjonene, ønsket han å skryte av Kartverket, da de har vært en ressurs med stor faglig dyktighet i prosessen.

4.3.1.2 Adresser

For å oppfylle kravet om entydig adressering innenfor kommunen, jf. matrikkelforskriftens § 51, første ledd, er kommunen pålagt å sørge for at like eller til forveksling like adressenavn blir fjernet, og erstattet med nye adressenavn.

² Matrikkelnummeret skal entydig identifisere hver enkelt matrikkelenhet innenfor kommunen. Nummeret skal i prinsippet ikke angi noen form for egenskap ved enheten. (KMD 2016)

En representant fra Sandefjord kommune forklarte at det måtte et 60-talls veinavnendringer til ved denne sammenslåingen, på grunn av like navn og nesten like navn. Matrikkelloven krever ifølge representanten at det må være entydige adresser, ikke unike. Han presiserer at «entydig» da er et sterkere begrep enn «unik».³ Som et eksempel trakk representanten fram Solveien og Soleveien. De er unike, men ikke entydige, og kan lett forveksles. I Sandefjord endret man derfor flere av denne typen «nesten like» veinavn, men fremdeles har de noen veier som skal endre navn på dette grunnlaget.

Arbeidet med adressene i kommunen startet med å skaffe en oversikt over de felles veinavnene den nye storkommunen ville få. Så utarbeidet avdelingen en sak til politisk behandling der de gikk igjennom hvilken kommune som får beholde veinavnet i de forskjellige tilfellene. Etter politisk behandling i de tre kommunene landet man på følgende kriterier for vurdering av hvilke veinavn som skulle endres:

- Hvor mange bo- og industri/næringsenheter er tilknyttet veiene?
- Har veinavnet stedsnavnstilknytning?
- Er veinavnet i et område med flere av samme type?
- Kan veinavnet enkelt erstattes ved forlengelse av tilstøtende veinavn?
- Har veinavnet likhet med et annet veinavn?
- Er det et veinavn som flere enn oppsitterne har sterk tilknytning til?
- Veinavnets alder og tilhørighet i området.

«Dersom for eksempel «Ekornveien» ligger for seg selv, kunne denne endres, men om den hadde tilknytning til andre veinavn i området med dyrenavn, kunne dette tale for at den burde bli stående.»

Politikerne aksepterte den foreslåtte løsningen raskt.

Neste fase var å utarbeide nye veinavn, og kommunen gikk bredt ut i avisene Sandefjord Blad, Tønsberg Blad og Byavisa, sosiale medier, og i NrK. Her kom man med en innbydelse til å komme med forslag til nye veinavn. Man la fram de veiene som måtte endre navn, og mange forslag kom inn. Historielaget var det liten interesse fra, og representantene fra Sandefjord kommune mente de kanskje kunne bidratt mer. Kommunen er ikke lovpålagt å

³Matrikkelforskriften §51 1. ledd, «Kommunen skal tildele alle gater, veger, stier, plasser og områder som blir brukt til offisiell adressering, et navn som er entydig innenfor kommunen.»

sende navneforslag på høring, men det er likevel vanlig at lokale organisasjoner som for eksempel historielag får uttale seg om både valg av navn og skrivemåte. (Språkrådet 2015)

I følge intervjuobjektene ble endringer av veinavn tatt godt imot av publikum i Sandefjord. Kommunen hadde bange anelser på forhånd, da de fryktet «oppstyr og protester» i forbindelse med navneendringene. Men det viste seg å bli en positiv opplevelse, og man ble stort sett møtt med forståelse for at veinavnene måtte endres.

«Politikerne ønsket innbyggernes deltakelse i valg av nye veinavn, og det fikk de til.»

Representanten tror dette er et viktig bidrag i at det gikk så bra som det gjorde, de hadde fryktet at prosessen ville bli upopulær. «Deltakelse er nøkkelen, i alle fall muligheten til deltakelse», fortalte en annen av representantene.

Etter innsamlingen av nye forslag, gjorde kommunen en utredning med de forslagene som var kommet inn, og deres egne som de hadde i bakhånd. Avdelingen presenterte så alle forslag for politikerne i Fellesnemnda, med en anbefaling. Fellesnemnda var det høyeste politiske organet i sammenslåingen, nedsatt av kommunestyrene i de tre kommunene, med 16 folkevalgte representanter, 3 fra Andebu, 5 fra Stokke, og 9 fra Sandefjord.

Anbefalingen ble i all hovedsak vedtatt med et par unntak. Noen aktiviserte seg tett på avstemningen, slik at det kom noen benkeforslag fra politikerne i selve møtet. 63 endringer ble gjort totalt. Adressenavnet Hotvedtveien, foreslått endret til Hotvedtgrenda ble ikke godtatt av Språkrådet i første omgang, da Språkrådet ville fjerne d-en. De navnene som representantene tok med seg til politisk behandling hadde allerede vært til en vask hos Språkrådet. Språkrådet korrigerer skrivemåten på noen navn, noe som er vanlig i veinavnsaker ifølge representantene. Språkrådet jobbet raskt, og konkluderte til slutt med at de allikevel kunne beholde Hotvedtgrenda med d.

Etter dette startet gjennomføringen av adresseendringene. En representant fra Sandefjord kommune sier:

«Man sendte da brev til alle som ville få endret adresse, festere eller grunneier. De som leide visste ikke kommunen om, så disse måtte bli informert av grunneier eller fester. I brevet fikk de beskjed om ny adresse og når denne trådte i kraft, da dette ville skje 4-5 uker frem i tid. Det var også informasjon der om hva de eventuelt kunne klage på.»

Det kom inn to klager på adresseendringene. Den ene var en vei som var sperret i Andebu, noe representanten ikke var klar over. Derfor ble ikke navneendringen naturlig. Den andre var

i Stokke, og dreide seg om gatene Søndre villavei og Midtre villavei. Kommunen mente at det var naturlig at en tredje gate i nord skulle hete Nordre villavei. Denne gaten er en liten veistump med 4-5 hus, og oppsitterne ønsket at denne skulle hete «Villastrøket». Klagen ble ikke tatt til følge. Representanten presiserte at man for øvrig ikke har klagerett på selve veinavnet i veinavsaker, når dette har vært til politisk behandling.⁴

«Man kan egentlig bare klage på nummeret, og eventuelt om det er mer naturlig å ha adresse til en annen gate på den andre siden av eiendommen. Men siden saken var spesiell tillot kommunen klager også på veinavnene.»

Av eksempler på endringer som kunne vært problematiske, trekker en representant frem Skippergata i Sandefjord, som måtte endres da man også hadde Skippergata i Melsomvik i Stokke, i et gammelt boligområde med mange oppsittere. Dermed måtte Skippergata i Sandefjord endres, selv om dette var et veldig sentralt gatenavn i byen. Et av byens eldste hus nr. 6 er å regne en institusjon i Sandefjord, forvaltet av Den Norske Turistforening. Huset, som er bygget omkring 1670, er fredet av riksantikvaren. Adressenavnet var i dette tilfellet et innarbeidet navn på huset. Allikevel vurderte man i dette tilfellet Melsomviks krav til navnet sterkere, og Skippergata i Sandefjord ble da omdøpt til Matrosgata.

⁴. Dette følger av matrikkelforskriftens § 22.



Bilde: Tidligere Skippergata 6 i Sandefjord. Foto: (Wikimedia Commons 2011)

Andebu og Sandefjord tok omtrent like mange veinavnendringer, men Stokke tok desidert færrest. Det var ikke noe problem, da det ifølge representantene handlet om å finne de gode løsningene. Adresseendringene ble gjennomført før sammenslåingen, slik at alt var klart til denne skulle skje. Endringene i matrikkelen med veinavn ble ført i oktober 2016, den dagen det trådte i kraft. En representant fra Sandefjord kommune fortalte at:

«Dette var en enkel operasjon, når det kun skal endres navn Det er litt verre om nummeret skal endres. Noen steder måtte man omnummerere, der man forlenget en vei for eksempel. Men de aller fleste kunne beholde nummeret. Alt ble ført i sanntid, og informasjonen gikk da direkte til de andre registrene som for eksempel Folkeregisteret, slik at dette ble oppdatert der automatisk.»

4.4 Justering av kommunegrense

4.4.1. Grensejustering mot Tønsberg

Sammenslåingen av SAS-kommunene hadde også et annet aspekt, da en del av Stokke kommune, Vear, ble overført til Tønsberg kommune. I dette avsnittet stammer informasjonen fra et intervju med en tidligere ansatt i Stokke kommune, som nå jobber i Sandefjord kommune.

Representanten fortalte:

«Grensejusteringen ble vedtatt etter en folkeavstemning. Det var et stort flertall i Vear som ville bli med i Tønsberg kommune, men samtidig flertall i Stokke generelt for å beholde Vear i kommunen. Stemmene fra Vear ble vektet, slik at det likevel ble deling.»

Vedtaket ble gjort av departementet, men et punkt i vedtaket sa at det på grunn av manglende matrikkelgrense gjennom Akersvannet, som nå ville utgjøre kommunegrense, måtte det gjennomføres en jordskiftesak i forkant av sammenslåingen. En representant fra Sandefjord kommune kunne fortelle at siden grensejusteringen er et resultat av kommunesammenslåingen vil utgiftene i saken dekkes av midlene de har fått av departementet.

Når det gjelder gårdsnummer og adresser, er det i hovedsak Tønsberg kommune som får utfordringene, da man kan ha duplikater med disse som nå er overført fra Stokke/Sandefjord.

4.4.2 Jordskiftesak som følge av grensejusteringen

For å undersøke hvorvidt grensejusteringen og jordskiftesaken fikk følger som var relevante for problemstillingene, gjennomførte jeg et intervju med en representant for Vestfold Jordskifterett. Jordskiftesaken fikk imidlertid liten betydning for oppgaven, og det følger derfor kun en kort oppsummering her:

Representanten fra Vestfold jordskifterett gir en kort oppsummering av problemstillingen:

«Saken gikk ut på å avklare grensen i vannet, mellom eiendommene som ligger på hver sin side. Det var kun grensen mellom eiendommene overfor hverandre som ble vurdert, da partene ikke ønsket å avklare grenser i vannet mellom eiendommene som på land ligger inntil hverandre. De mente dette ville kunne virke konfliktskapende. Siden det sentrale i saken var å få avklart kommunegrensen, var dette greit både for partene og jordskifteretten.»

Ellers mente representanten at sammenslåingen gikk greit for Vestfold Jordskifteretts del. Han pekte likevel på at jordskifterettens arkiv ikke var oppdatert med nye kommune, gårds og bruksnummer, og at dette muligens kunne skape forvirring, og være en feilkilde på et senere tidspunkt.

Selve jordskiftesaken forløp uten noen spesielle utfordringer, og jeg vurderte det ikke som relevant å gå ytterligere inn på saken i denne avhandlingen.

4.5 Nye Larvik kommune

I 2016 ble det formelt vedtatt av kongen i statsråd at kommunene Larvik og Lardal skulle slås sammen fra 1.1.2018. Den nye kommunen ble hetende Larvik kommune, og har ca 46.000 innbyggere. (KMD 2016)

I denne sammenslåingsprosessen har tanken vært å kunne lene seg noe på naboen Sandefjords erfaringer i deres sammenslåingsprosess, og de har etter anbefaling fra kartverket fulgt omtrent det samme opplegget som SAS-kommunene når det gjelder å ha matrikkelen i stand til sammenslåingen. Prosessen Larvik-Lardal har også det til felles med SAS-kommunene at man har hatt én stor og dominerende administrasjon i forhold til de andre, Larvik og Sandefjord.

Ved sammenslåingen fikk den nye kommunen kommunenummer 0712. Ingen av de gamle kommunene har lov til å beholde sitt gamle nummer, så dette vil alltid bli nytt ved en sammenslåing. Dette er da for å beholde historikken. Grunnkretsene ble beholdt og valgkretser var ikke avgjort enda på tidspunktet for intervjuet, ifølge representanten fra Larvik

kommune. Når det gjelder bygningsnummer som også er en del av matrikkelen, tror han at alt var unikt fra før, disse har såpass mange siffer.

4.5.1 Matrikulære endringer i Larvik kommune

4.5.1,1 Gårds og bruksnummer

Når det gjelder gårds og bruksnummer, har man i nye Larvik kommune endt opp med en annerledes løsning enn ved SAS-sammenslåingen. Dette har et bakteppe i sammenslåingen Larvik hadde i 1988. Da de var fem kommuner som skulle slås sammen, la man til et 1000-tall på gårdsnummerne i de gamle kommunene før sammenslåingen. Representanten fra Larvik kommune sier følgende:

«Den gang la man til 1000-nummer på gårdsnummerseriene, og disse har blitt bestående fram til i dag. 1000 i Tjølling 2000 Hedrum 3000 Larvik 4000 Brunlanes og 5000 Stavern. For eksempel ville det gamle gårdsnummer 14 i Tjølling nå være 1014. Dette ble gjort i forståelse med Statens Kartverk den gangen.»

I Larvik kommune har man vært fornøyd med den gamle løsningen, og har hatt et ønske om å videreføre denne i den nye sammenslåingen. Representanten fra Larvik kommune uttalte:

«Nå når Larvik og Lardal skal slås sammen har Kartverket ønsket å endre på alt. Altså fjerne den gamle 1000-nummereringen fra sammenslåingen på 80-tallet. Dette er jeg svært uenig i, da dette ville føre til masse ekstra jobb. Hvorfor gjøre ekstraordinær jobb, med oppdatering av arkiver, reindeksering av databaser og så videre, når man alternativt bare kunne endre kommunenummeret? Dette ville være klart minst ressurskrevende»

«For Kartverket handlet dette mer om et prinsipp, da man hadde utarbeidet retningslinjer for hvordan gårdsnummerseriene skulle håndteres ved en sammenslåing.»

Representanten mener at forslaget fra Kartverket var fornuftig nok i seg selv, men at det i Larviks tilfelle ville rokke om på alt, og være ufornuftig, spesielt siden man hadde en mye enklere løsning tilgjengelig.

«Kartverket har laget en retningslinje som ligger ute, men den har ikke mange av kommunene hørt om. Den sikkert har blitt sendt ut, men ikke blitt videredistribuert til geodataavdelingene.»

Alt i alt mener representanten at det har vært litt for dårlig informasjon om retningslinjer når det gjelder omnummerering av matrikkelnummerne i forbindelse med kommunesammenslåing.

Han mener videre at det hadde vært ugunstig for publikum å få nye nummer å forholde seg til, og at 1000-seriene er så innarbeidet at det ville bli veldig krevende for kommunens servicesenter å behandle saker, siden publikum vil kunne være usikre på nummereringen.

Larvik fikk ikke uten videre gjennomslag for sitt syn:

«Det ble masse fram og tilbake, før tilslutt prosjektlederen kom inn i bildet, som fikk politikerne med seg på å prøve å få gjennomslag. Kartverket måtte ha dårlig bemanning på denne saken, da de ikke svarte på gjentatte meldinger fra Larvik kommune om dette. Jeg forsøkte med meldinger og purringer i et halvt år uten å få svar. Tilslutt tok prosjektlederen kontakt med kommunalministeren, og da ble det tatt affære. Kartverket vurderte det da slik at dette var et ekstraordinært tiltak, og Larvik kommunes løsning ble godtatt.»

Representanten forstod det slik at Larvik kommune fikk dette igjennom etter press fra departementet. Han sier de ikke hadde annet valg enn å gå til departementet siden de ikke fikk noe klart svar fra Kartverket. Fylkesmannen delte også Larvik kommunes syn på saken ifølge representanten.

Representanten fra Larvik kommune er også uenig i lovgrunnlaget som Kartverket brukte for å be Larvik om å endre gårdsnummerseriene. Han mener at det egentlig ikke var påkrevd for Larvik kommune å søke Kartverket om dispensasjon i denne saken, siden de ikke hadde noen endringer i gårds og bruksnummer. Alle var nemlig unike fra før i de to kommunene som skulle slås sammen. Han refererer til matrikkelforskriften §7 (4) om at kommunen må søke Kartverket dersom det er en større endring i matrikkelnummeret. Her var Larvik kommune og Statens Kartverk prinsipielt uenige.

Larvik kommune ga da beskjed til Kartverket om at de ikke ville akseptere å forandre strukturen på gårdsnummerseriene. Representanten syntes det var en mye bedre løsning at Larvik kommune beholder sine 1000-serier, og ved sammenslåing med Lardal, kan Lardal bare beholde sine gårdsnummer. Situasjonen er noe spesiell, da alle gårdsnummerne i Larvik kommune har 1000-tall, mens Lardal kommune har en normal gårdsnummerstruktur. Løsningsforslaget til Larvik kommune gir unike matrikkelnumre ved kun å endre kommunenummeret.

Begge kommunene beholder dermed sine gårdsnummer ved kommunesammenslåingen, med unntak av gårdsnummer for veigrunn. Dette fordi man tidligere har laget en 9000-serie på alle fylkesveier og statlige veier, noe som også var situasjonen i Sandefjord. Her ønsket ikke Larvik kommune å ta opp noe kamp mot Kartverket for å få beholde nummerserien. Dette var blant annet fordi byggesaker gjerne ikke kommer borti disse gårdsnummerene, og det ville derfor ikke gi de samme utfordringene med å oppdatere de gamle arkivene. Representanten fra Larvik kommune sier:

«Det ble derfor ikke så viktig for oss å få gjennomslag her. Vi fikk jo også igjennom vår løsning på de vanlige gårdsnummerseriene.»

Disse eiendommene har da fått første nummer etter det siste gårdsnummer i kommunen, men ikke i noen sammenheng med de omkringliggende gårdsnummer.

4.5.1.2 Adresser

Representanten for Larvik kommune, kunne fortelle at etter kommunesammenslåingen som fant sted 1. januar 1988, ble det ikke gjennomført endringer for å ha entydig adressering i kommunen, slik dagens matrikkelforskrift krever. Dette har ført til at man i nesten 30 år har hatt flere identisk like gatenavn i kommunen, og kroneksempelen er Storgaten/Storgata, der man hadde Storgata i Larvik sentrum, Storgaten i Stavern og Storgaten på Østre Halsen.

«I tillegg har det vært fire Åsveier. Det har vært totalt kaos, og kan skape store utfordringer blant annet for utrykningskjøretøy», sier representanten fra Larvik kommune.

Det ble derfor tidlig klart at ved den nye kommunesammenslåingen skulle man rydde opp i den forvirrende adresseringen fra forrige sammenslåing samtidig som man sørget for entydig adressering mellom Larvik og Lardal.

I følge representanten fra Larvik kommune har det vært betydelig støy rundt prosessen med å endre veinavn:

«Spesielt i Stavern har det vært masse krangling fordi man der ikke vil endre veinavnene. Alle ville beholde sitt gamle veinavn.»

Hvilke veier som skulle få beholde det gamle veinavnet ble bestemt allerede da de fikk mandatet fra kommunestyret, sier representanten fra Larvik kommune. Man la da noen prinsipper til grunn for hvordan dette skulle skje:

1. Det ble bestemt at man skulle prøve å ramme færrest mulige oppsittere. Veien med færrest adresser måtte derfor regne med å få endret veinavnet.
2. Man ønsket å ta hensyn til områder med mye næringsvirksomhet.
3. I tillegg ville gater der det lå en sykehjemsinstitusjon bli prioritert. I tilfellet med sykehjemsinstitusjoner er det mange mennesker på en adresse, og det vil være uheldig at alle disse må endre adresse, det er problematisk sikkerhetsmessig.

Som følge av disse prinsippene «gikk det hardt utover» områdene Stavern og Østre Halsen. I Lardal var det ikke noe stort problem, siden man her bare hadde 9 like veinavn med Larvik kommune. Men det var 45 tilfeller av dette fra den gamle kommunesammenslåingen i 1988. Tilslutt ble det bestemt å endre totalt 63 veinavn. Dette vedtaket ble iverksatt når de begynte å nummerere i den nye gata. Dette ble gjort i løpet av november eller desember.

Representanten sier at denne prosessen med nye veinavn gikk mye lettere i Sandefjord, noe som kan være vanskelig å forklare. Han tror folk i Larvik kanskje har hatt sterkere meninger om veinavnene enn i Sandefjord, og at det derfor har blitt mer støy her. Han har blitt «hudflettet» noen ganger sier han.

«Mange skjønnte allikevel argumentet om at dette var viktig sikkerhetsmessig i forhold til utrykning. En person utenbys fra som ringer nødnummeret kan jo for eksempel si at man er i Storgata i Larvik, selv om det er på Østre Halsen eller i Stavern. Til og med GPS-en på telefonen kan gi feil beskjed om dette.»

Det var en utrykning for brannvesenet som representanten mener er illustrerende:

«Brannvesenet ble tilkalt til en brann i Stavern, og var på vei dit. Heldigvis passerer brannbilene Østre Halsen på veien, og ser at det kommer røyk derfra. De antar da at de har fått feil beskjed. Hadde de ikke sett dette kunne det fått veldig store konsekvenser. Man hadde tapt omtrent 40 minutter på dette om de hadde måtte kjøre frem og tilbake».

Representanten mener dette viser hvor viktig det er å ha entydige veinavn, da feilen hadde oppstått på grunn av Storgata/Storgaten-problemet.

«I Larvik ble det gjort to vedtak om veinavnendringer, fordi man måtte ta en ekstra runde på grunn av klager. Det var noen veinavn som ble litt rare. Historielaget fikk bestemme mye, og de kom med noen veldig spesielle forslag til veinavn.»

Representanten trekker frem et eksempel på en navnesak det ble klaget på.

«Et forslag fra historielaget var for eksempel at Fjellgata på Østre Halsen skulle hete «Skrubbe-Nilsgata». Dette var etter en som visstnok bodde i en hule i nærheten i gamle dager. Det ble ramaskrik av dette, da oppsitterne overhodet ikke ville ha dette navnet. Dette har nå i stedet blitt «Hvittensandveien.»

Representanten trekker fram at det er et problem i matrikkelloven med at selv om entydige adresser er påbudt i forskriften, så ligger det ingen sanksjoner for å bryte loven på dette punktet. Da kan politikere for eksempel slå seg til ro med at «vi behøver ikke», og dermed unngå potensiell konflikt rundt veinavnendringer.

Det har også vært mye jobb med adressekoder. Disse var like i Larvik og Lardal på en del skogsbilveier, og måtte derfor endres.

Avslutningsvis presiserer representanten for Larvik kommune at det er veinavnene som har vært den største utfordringen for han og de andre på avdelingen. Folk har vært mye mer engasjerte i Larvik enn i Sandefjord, og det har vært mye følelser blant publikum. Han nevner til slutt at Sandefjord kommune har delt erfaringer gjennom hele prosessen, da disse var igjennom pilotprosjektet.

4.6 Ringvirkninger

I dette avsnittet skal vi se på noen av ringvirkningene de matrikulære endringene ved kommunesammenslåing får, også utover det rent kommunale. Her vil det bli presentert funn blant annet fra kvalitative intervjuer, som vil belyse hvordan endringene forplanter seg også hos andre aktører.

I hovedsak dreier de fleste funnene seg om adresser, da det er adressedata fra matrikkelen de fleste intervjuobjektene jeg har snakket med bruker i sine systemer. Matrikkeldata flyter som tidligere nevnt i mange retninger, og det har her vært nødvendig å gjøre et utvalg, for å ikke favne for bredt. Det kan således tenkes at mange aktører kan møte utfordringer som følge av

at de er avhengige av andre matrikkeldata enn de som behandles her. For å gjøre det oversiktlig er funnene delt i tre; nødetater, post og Nav.

4.6.1 Nødetater

I dette avsnittet stammer hoveddelen av funnene fra intervju med en representant fra Locus Public Safety AS, som leverer IT-løsninger til blant andre nødetatene. Representanten er ansvarlig for alt Locus driver med innenfor kart og geodata.

Representanten fra Locus beskriver virksomheten slik:

«Vi i Locus lager IT-systemer for nødetatene. Et av de viktigste produktene vi har er Transnett, som er et kart og meldingshåndteringssystem som de bruker på AMK. Systemet brukes faktisk av alle AMK-sentralene. Vi lager softwaren og tilrettelegger offentlige kartdata og adressedata så dette kan brukes av nødetatene. Disse tingene har jo ikke de driftsansvarlige i nødetatene spesiell kompetanse på. Locus laster altså ned Norge Digitalt-data, og tilrettelegger de, så dette kan brukes.»

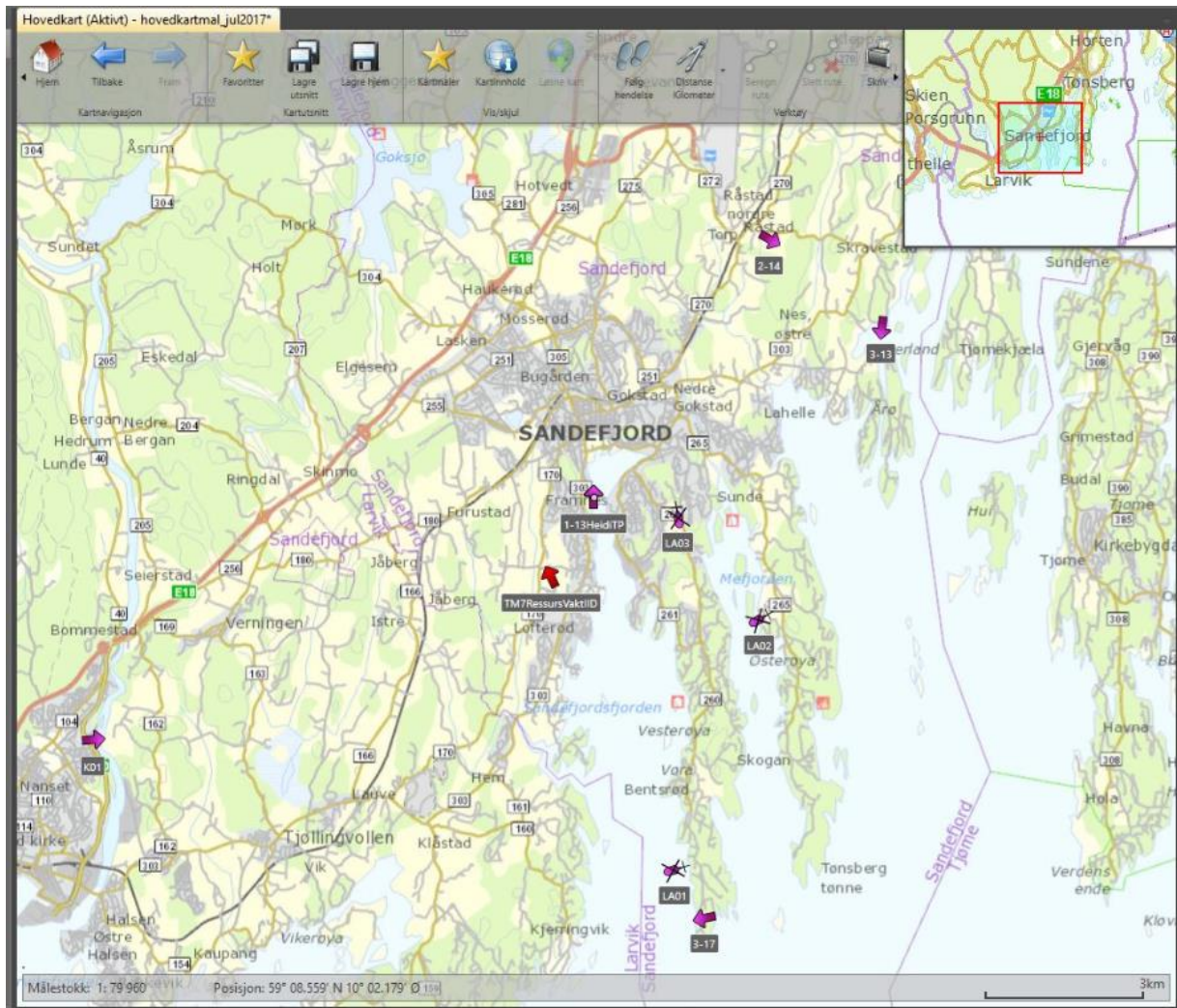
En av hovedfunksjonene til Transnett er at når det ringer inn en telefon på AMK, spretter det opp en markør på kartet til operatøren, som viser hvor telefonsamtalen stammer fra. Dette gjør at AMK raskere kan lokalisere nødsituasjonen, og at utrykningskjøretøyene kommer tidligere frem for å hjelpe.

De har også en tilsvarende løsning for 110-sentralene som heter Transfire, og de fleste 110-sentralene benytter dette systemet. Man har ikke en tilsvarende løsning for politiet foreløpig. I Transfire har man også integrert en løsning for å ta imot automatiske brannalarmer, heisalarmer o.l. Transnett, altså AMK, har ikke denne alarmdelen. Transfire har også en egen modul for å behandle selve hendelsen, mens Transnett har en integrasjon med et saksbehandlingssystem de bruker. Locus har også laget en modul for bruk i helsevesenet, og denne brukes blant annet av legevakten i Trondheim. De har ikke et spesielt system for sykehusene, men mange akuttmottak har en monitor med programvare fra Locus, slik at de kan se hvor Ambulansene befinner seg, så de vet cirka når de kan vente dem inn til sykehuset fra utrykning. Dette gjør at akuttmottaket kan være klart når ambulansen ankommer.

Det er ekstremt viktig at systemet er pålitelig og har få avvik, siden konsekvensene kan bli store. Derfor har de også et supportteam som jobber 24/7 for å håndtere eventuelle problemer.

Den kanskje viktigste delen av virksomheten relatert til denne oppgaven, kalles «flåtestyring».

Det handler om å ha kontroll på hvor bilene er, hva de driver med og hvor lang tid de vil bruke på å nå et sted fra et annet. AMK eller 110-sentralen kan for eksempel lage et «responsområde» rundt en bil, for å se hvor stort område bilen kan nå på kort tid. I tettbygde områder skal for eksempel ambulanser kunne nå målet innen så og så lang tid. I Transnett kan man da se ved hjelp av fargekoder se om ambulansene dekker over de områdene de skal.



(Figur 3, Skjerm bilde Utsnitt fra Transnett, (Locus Public Safety AS 2017))

Den røde pila i figur x er en ledig ambulans, som vil kunne brukes i en nødsituasjon, mens de lilla pilene er på oppdrag.

«Flåtestyringen er samordnet, slik at AMK i Tønsberg for eksempel vi kunne se hvor ambulansene i Drammen er. Ambulansene brukes ofte til pasienttransport, og en ambulans som ikke er tilhørende i området kan plutselig være den nærmeste til å reagere. Er de tomme, er de jo en ressurs. Systemet sørger derfor for at også disse ambulansene kan utnyttes.

Tidligere ville en ambulanse som var i transport på denne måten være utilgjengelig helt til transportoppdraget var fullført. Skjer det nå en hjertestans for eksempel, vil man alltid ha mulighet til å sende de to ambulansene som er nærmest.»

4.6.1.1 Kobling mot matrikkelen

I dette systemet benyttes også matrikkeldata. Representanten uttaler:

«Vi laster ned data fra matrikkelen, også distribuerer vi en full kopi ut en gang i måneden til sentralene.»

Locus bruker firmaet Nordeca til nedlastingen, og disse har en løpende oppdatering av matrikkelen (endrings Api). Denne blir det da eksportert ut fra i gang i måneden. Locus gjør noen små tilpasninger før dataene sendes videre til hver enkelt sentral. Dette blir da liggende som en kopi hos sentralene.

«Det viktige her er adressedelen. Adressedelen er bærebjelken for alt vi driver med»

Han forteller videre at disse dataene kan de ikke ha fra en web-service fra Kartverket, de er nødt til å ligge på Locus' egen database. Dette betyr at dataene kan være opptil en måned gamle. Representanten forteller:

«Dette var jo veldig bra på 2000-tallet når disse rutinene ble etablert, men nå forventer man kanskje enda mer oppdaterte data, for eksempel sanntid.»

«Kommunene har jo en sanntids-matrikkel fra Kartverket, og dette kunne fint fungert for Locus også.»

Imidlertid har ikke dette vært etterspurt av kundene deres.

AMK-sentralene har ikke tid til å gjøre et manuelt søk på adressen for å få treff på et punkt i kartet. Det som i stedet skjer er at operatøren får opp en «opprinnelsesmarkering». De tar telefonnummeret som kommer inn, og dette blir automatisk sjekket opp mot Nasjonal Referansedatabase, NRDB. I følge lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) av 04.07.2003 nr. 83 § 2-6, 1.ledd skal anrop til nødstatene geografisk lokaliseres, sier representanten fra Locus. NRDP er en sammenslutning av alle teleoperatørene, som eier telefonnummerne, eller rettere sagt håndterer de. Det er dette som gjør det mulig å skifte over numrene til en annen operatør for eksempel.

«Nødetatene kan etter e-komloven spørre NRDB om hva de vil. Og den informasjonen de vil ha i dette tilfellet er hvem som eier telefonnummeret det ringes fra, og hvilken adresse som er registrert på eieren. Adressen nødetatene får da, er adressen kunden har registrert hos teleoperatøren sin».

Representanten fra Locus trekker fram seg selv som eksempel: «Siden jeg har jobbtelefon, er både jobbadressen og hjemmeadressen min registrert. AMK kan dermed for eksempel bare spørre meg om jeg er hjemme eller på jobb om jeg ringer inn.»

«Litt av utfordringene blir da når en person ikke bor på adressen som er oppgitt til teleoperatøren. Og nå kommer vi inn på noe sentralt: Hva skjer da når en person får endret adressen sin, for eksempel fra Skippergata til Matrosgata? Når fanger teleoperatøren dette opp, og får det registrert i NRDB? Hvis AMK ikke får noen match på adressen de får fra NRDB i sin database, som er matrikkeldata, så vil de ha et stort problem. Koordinatene kommer jo fra matrikkeldataene, og hvis det eneste de har er en adresse som ikke gir match i databasen, vet de ikke hvor de skal.»

I disse tilfellene må man da søke etter adressen manuelt, eller lete i kart, noe som bruker opp dyrebar tid.

«Når kommunen går inn og endrer adressen fra Skippergata til Matrosgata, og den stakkars telekunden i Skippergata 4 ikke har oppdatert adressen, vil NRDB returnere Skippergata 4. AMK vil sitte med oppdaterte data, og ha Matrosgata 4. Her har vi paradokset med oppdaterte data», sier representanten.

AMK i Tønsberg skjønnte tidlig at det kunne dukke opp problemer med for oppdaterte data, og tok kontakt med Locus for å løse situasjonen. Her måtte man bare få i stand noe som fungerte. Locus besluttet at de skulle lage en variant av matrikkelen som skulle ta vare på gamle adresser. Dette har Locus da utarbeidet selv. Han sier at på den ene siden burde de jo vært koblet opp mot en endringslogg til matrikkelen 24/7, men på den annen side ville dette bare forsterket paradokset.

«Man har jo ingen oversikt over hvor kjapt endringene sprer seg andre steder, og hvor snart kan man forvente at innbyggerne i Matrosgata «husker» at de bor på en ny adresse?»

Et mulig forslag til endring er at den gamle adressen kunne være linket til den nye på samme måte i matrikkelen som den er i systemet til Locus. Representanten syns det hadde vært en veldig god løsning, men sier det kan være juridiske grunner til at det ikke er slik.

Han forteller at han hørte et foredrag av en som hadde vært sjef for Forsvarets militærgeografiske tjeneste, FMGT, som til vanlig var ekstremt klar over hvor han befant seg til enhver tid. Men da det skjedde en ulykke i hjemmet med et av barna, klarte han ikke å forklare hvor han var. Hjernen gikk helt i svart. «Hva er da sjansen for at man i den situasjonen til og med klarer å hente opp at man har fått ny adresse? Ikke særlig stor», sier han.

Beskjeden de da fikk fra AMK-sentralene, var at de må ha både de gamle og de nye adressene, med koordinater. Det viktigste er ikke hva som vises og hva som synes, men bare at de kommer til samme sted i kartet. Det vil si at søk i gamle adresser skal gi et resultat i kartet, og opprinnelsesmarkering skal fremdeles fungere.

Dersom man har en situasjon der man har hatt to like gatenavn, og har endret et av dem, for eksempel Skippergata i Sandefjord, og man mottar en nødsamtale fra en «gjenlevende» gate, kan det tenkes å oppstå enkelte utfordringer.

Imidlertid sier representanten at i opprinnelsesmarkeringen vil det følge med en del mer informasjon enn bare gateadressen. Postnummeret vil for eksempel også følge med, slik at det i praksis blir ganske entydig likevel. I de tilfeller der man hos AMK henter riktig adresse basert på telefonnummeret, og de gjør de som regel, så vil dette fungere bra. Siden gatenavnene også er endret med skilting, vil det heller ikke oppstå problemer når folk utenbys fra ringer inn angående en hendelse ved en gate som tidligere hadde likt navn med en annen. Dermed ser ting ganske bra ut i Sandefjord.

I Larvik var det verre sier representanten. Der hadde man Storgata, Storgata og Storgaten. Hvis man søker på Storgata i Larvik fikk man jo da to alternativer, og i tillegg kan det hende personen som tok kontakt egentlig mener Storgaten. «Akkurat dette fikk vi ikke gjort noe med», sier han.

Representanten sier at operatøren får opp begge gatene dersom det er like gatenavn⁵. Dersom da adressen er hentet fra telefonnummeret, vil man få med postnummeret, og treffe riktig, forutsatt at telefonadressen er riktig. Men i en situasjon der en forbipasserende for eksempel rapporterer inn en ulykke i et gatekryss ved en av gatene som het Storgata, var det egentlig litt «kjørt» sier han. Om AMK spør hvor personen er ville han kanskje si «Larvik», enten han var i Stavern eller Østre Halsen. Han sier at dette er grunnen til at nødetatene har et sterkt ønske

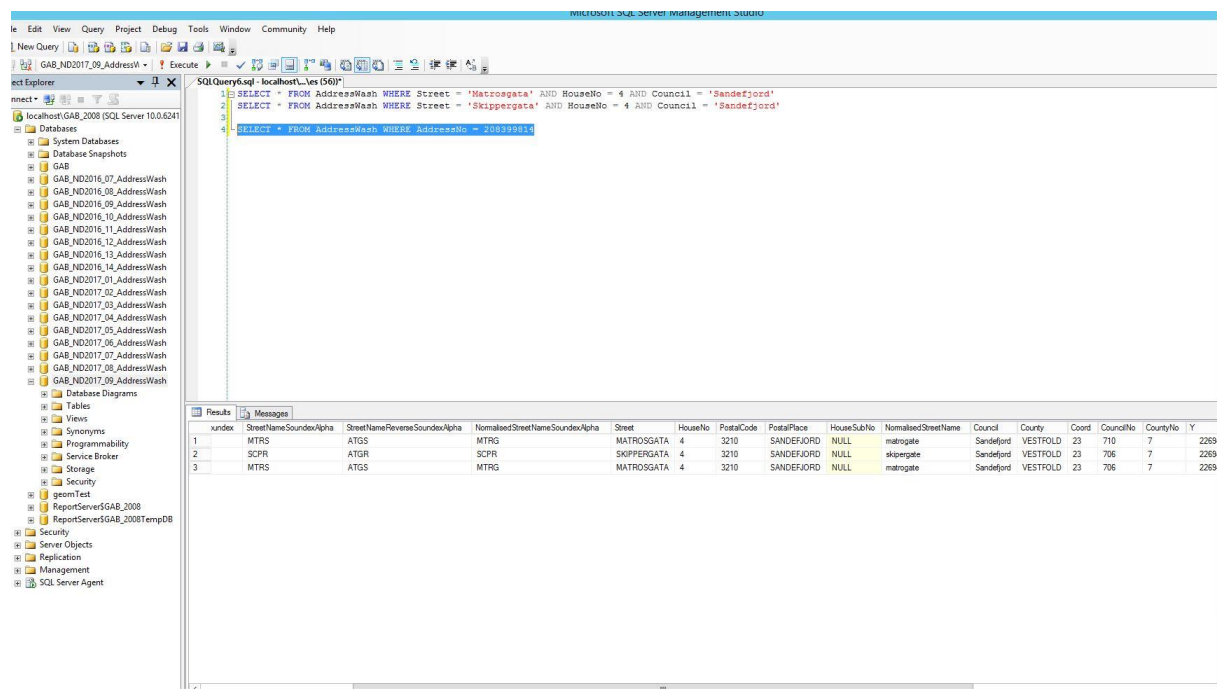
⁵ Merk: Dette fanger opp identiske gatenavn, men ikke de som er liknende.

om å få bort like og til forveksling like gatenavn i en kommune. Videre skjer det jevnlig at utrykningskjøretøy er på vei til feil kommune nevner han, noe som blir en annen problemstilling.

Han mener noe av problemet er mangel på sanksjoner i matrikkelloven dersom en kommune har like eller til forveksling like gatenavn. I tillegg mangler det øremerkede tilskudd til å rydde opp. Publikum kan også være en faktor, da mange kanskje er lite villige til å endre adressen sin. AMK må derfor «spørre og grave» til de er sikre nok, noe som gjør at man kan miste verdifull tid.

4.6.1.2 Sandefjord kommune

Av konkrete saker i SAS-sammenslåingen som tvang frem endringer for Locus, sier representanten at det i hovedsak var dette at de laget en løsning med at man fikk opp også de gamle adressene.



Figur 4:Skjerm bilde av databasesøk. (Locus Public Safety AS 2017)

Slik ser dette ut i databasen. Representanten demonstrerer ved å søke opp Matrosgata 4, og viser endring i kommunenummer. De endret nemlig gatenavnene før selve sammenslåingen, og derfor måtte kommunenummeret i adressen endres etterpå når sammenslåingen skjedde. Adressenummeret er hentet fra matrikkelen. Når man gjør et søk på denne i databasen, får man opp både det nye og det gamle gatenavnet.

I forkant av SAS-sammenslåingen var det ikke bare gatenavn som ble endret, men også steder der adresseparsellen ble endret, for eksempel forlenget. Representanten fra Locus trekker frem tilfellet Parkveien/Myrveien i Sandefjord, der Myrveien gikk ut i sammenslåingen, og i stedet forlenget man Parkveien. Myrveien fantes i en av de andre kommunene, og det lå naturlig til rette for å bare forlenge Parkveien.



Figur 5: Situasjon før adresseparsellen endret navn. (Locus Public Safety AS 2017)



Figur 6: Situasjonen etter endring av navn på adresseparsell. (Locus Public Safety AS 2017)

Endringene vist ovenfor ble gjort i matrikkelen, men i tillegg har man «Vegnett». Han forklarer at Vegnett er det som ligger registrert i nasjonal vegdatabank. Det er Kartverket som har ansvaret for det geografiske og dette med gatenavn, mens Vegvesenet har ansvaret for informasjon om selve veien. Elveg kommer fra Nasjonal vegdatabank, og Locus bruker Elveg til systemene til Ambulanser og andre utrykningskjøretøy. Dermed forplanter feilen seg videre. Adressepunktet kommer altså fra matrikkelen, mens selve kartet kommer fra Elveg. I tillegg er det bygninger og andre ting som er hentet fra FKB. Representanten fra Locus forklarer forskjellen slik den arter seg for dem:

«Der matrikkelen sier hvor du skal hen, sier Vegnett hvordan du skal komme deg dit. Disse endringene ble ikke oppdatert i Vegnett.»

Dette har skapt noen utfordringer for Locus. Representanten trekker frem eksempelet Parkveien 38, tidligere Myrveien, som kommer opp som en adresse hos ambulansene, mens den ser ut til å ligge i Myrveien i kartet deres. Han sier at han hadde en mistanke om at dette kunne skje, men at det ikke ble oppdaget før det hadde skjedd. Det tok cirka 3 måneder før

dette ble utbedret, og det var ikke noe å gjøre med i mellomtiden, og Ambulansene hadde da denne feilen i 3 mnd. Representanten uttaler:

«Det gikk greit denne gangen, men det kunne ha vært skummelt. Sjøførene vil se at gateskiltet ikke passer med kartet deres, og det kan by på utfordringer å finne ut av det dersom man ikke er klar over hva som har skjedd.»

4.6.1.3 Avslutningsvis

Representanten fra Locus sier at de i hele kommunereform-saken har vært mye i forkant av situasjonene. I denne prosessen har de hatt god kontakt med kommunene og Kartverket, men i hovedsak Kartverket.

Om situasjonen i kommuner med høy andel av matrikeladresser kontra vegadresser, sier representanten:

«Litt utfordrende kan det være der det mangler vegadresser og man kun har matrikeladresser. Kommuner er pliktige til å tildele vegadresser, i alle fall ved opprettelse av nye matrikkelenheter, men det mangler sanksjoner i matrikkelloven.»

Ved en feilutrykning vil man kanskje kunne komme med et erstatnings søksmål i slike situasjoner. Han sier at den delen av befolkningen som mangler vegadresser rett og slett har et dårligere tilbud om akutthjelp enn resten.

«Selv om dette ikke direkte angår kommunesammenslåinger, så har faktisk kommunesammenslåinger gjort at man har fått et mye større fokus på disse utfordringene og adressearbeidet. I tillegg kan det bli tilført ressurser i en slik sammenheng, som kan rette opp i dårlige adresseforhold.»

Totalt sett mener representanten fra Locus at kommunesammenslåinger heller virker positivt enn negativt på sitt fagfelt.

4.6.2 Posten

I dette avsnittet vil hovedinnholdet av funnene stamme fra intervju med en representant fra Posten Norge. Representanten har flere arbeidsområder, men er blant annet grunndataansvarlig for adresser.

Posten Norge AS er et nordisk post og logistikkonsern, som leverer tjenester innen post, kommunikasjon og logistikk. Posten Norge hadde frem til 2016 monopol på å levere lukkede adresserte brev på under 50 gram, men dette er nå opphevet med den nye postloven. Lov om posttjenester (postloven) av 04.09.2015 nr. 91 sier at et postverk skal være «leveringspliktig tilbyder», jf §§ 6 og 7 Dette betyr at de er pålagt å levere til hele landet og til alle adresser. Representanten fortalte at Posten Norge får noe ekstra kompensasjon fra staten for dette arbeidet, men det er lite, og dekker kun 25% av kostnadene. I den nye loven ligger det også at Posten mister myndigheten over postnummerene, slik de har hatt tidligere. Jf. §§ 35 og 36. Dette har ikke trådt i kraft enda, så posten er fortsatt reguleringsmyndighet for disse. Dette er blant arbeidsoppgavene til representanten, da han har ansvaret for postnummerstrukturen i Norge. Han forteller at han har deltatt i mange samarbeidsmøter med Statens Kartverk i forbindelse med kommunesammenslåingene. Representanten fortalte at i forbindelse med kommunesammenslåingene, har posten to hovedoppgaver i følge Statens Kartverks sjekklister for kommunesammenslåinger.

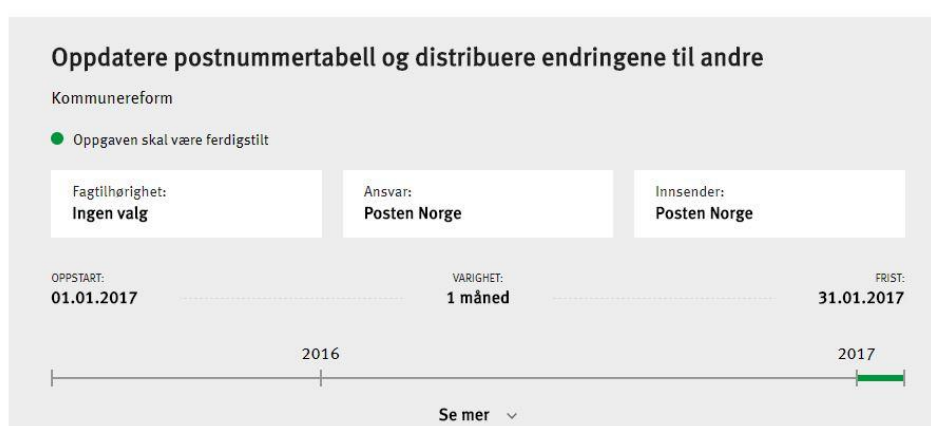
2016

apr



2017

jan



Figur 7: skjermbilde fra sjekkliste for kommunesammenslåing, (Statens Kartverk 2017).

Dette er:

1. Postnummerendringer: De må fortelle om det er noen som får nytt postnummer i forbindelse med at kommunene slås sammen. Dette er det i prinsippet ikke, ifølge representanten.

2. Oppdatere primærkommune i postnummertabellen.

Når det gjelder endringer av postnummer, kunne representanten fortelle at Posten Norge er pålagt å endre postnummerne en gang i året, så administrasjonen av postnummer pågår hele tiden, helt uavhengig av kommunesammenslåinger.

«Det er kjekt om kommune grenser og postnummer sammenfaller, men det er ikke noe must.»

I stedet blir postnummerne hovedsakelig bestemt ut fra en logistikkvurdering, som kan bli et hensyn som kommer foran hensynet til kommune grensene.

«Kommunegrensene kan være gamle og uhensiktsmessige. Det er tilfeller der blindveier starter i en kommune, og ender i en annen. Her vil man sette postnummer til adkomstkommunen.»

Dette betyr at noen vil få postnummer som «hører til» en annen kommune enn den de bor i, og dette skjer hovedsakelig av hensyn til postrutene, sier representanten. Derfor får disse tingene liten betydning ved kommunesammenslåinger, sier han. Videre kan han fortelle at postnumre endres alltid 1.10 og ikke 1.1., som er datoen for kommune og/eller fylkessammenslåing.

«I postnummertabellen altså den offisielle postnummertabellen i Norge, ligger det postnummer og poststedsnavn. I tillegg ligger det også informasjon om hvilken kommune det ligger i. Det heter primærkommune fordi postnummeret som nevnt kan strekke seg over flere kommuner. Tabellen inneholder således bare en kommune pr postnummer. Denne vil imidlertid måtte endres ved kommunesammenslåinger, da kommunenummeret endres, og ofte også kommunenavnet.»

I SAS-sammenslåingen var det en del nummer som fikk ny primærkommune, og kommunenummerne i tabellen måtte da være klart til 1. januar. Postnummerdelen av tabellen skjer det altså ikke noe med, men kommunetilhørigheten må oppdateres. Dette kan være «rett fram», og det er det denne gangen, med for eksempel Larvik og Lardal.

«Men i Sandefjord gikk det ikke like enkelt, på grunn av grensejusteringen mellom Stokke og Tønsberg. Med grensejusteringen måtte da noen postnummer ha Sandefjords nye kommunenummer linket i tabellen, mens andre skulle ha Tønsbergs kommunenummer. Også må man se på nummeret og spørre seg: Endrer primærkommunen seg her? For eksempel Vear måtte ikke nødvendigvis bestå av et helt postnummerområde, dette kunne vært et halvt postnummer. Man må gå inn og se i hvert enkelt tilfelle. Selve postnummerne ble imidlertid ikke endret i prosessen.»

Hadde det vært noen tilfeller hvor de måtte endre postnummer i forbindelse med kommunesammenslåingen mellom Larvik og Lardal, så hadde de da tatt denne 1/10, og ikke 1/1, når sammenslåingen skjer.

«Alle som driver med adresser og har store adresseregistre, de er ikke rigget for å begynne å endre disse 1. januar. Disse, forskjellige bedrifter for eksempel, blåser gjerne i hele kommuneendringen, og har oftest ikke kunderegister basert på kommunetilhørighet. Derfor er

det mer praktisk for disse med 1/10 som dato. I høst er det 500 postnummer som vil få ny primærkommune. 4 sammenslåinger og en fylkessammenslåing. Alle postnummer i Trøndelag vil således få ny primærkommune siden alle kommunenummerne endres.»⁶

Posten distribuerer disse opplysningene på bring.no/postnummer, da det er hovedsakelig bedriftsmarkedet som har behov for dem.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	Postnummer	Poststed	Kommunennummer	Kommunenavn	Kategori			
694	3238	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	G			
695	3239	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	G			
696	3240	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	P			
697	3241	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	G			
698	3242	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	G			
699	3243	KODAL	0710	SANDEFJORD	G			
700	3244	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	G			
701	3245	KODAL	0710	SANDEFJORD	P			
702	3246	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	P			
703	3249	SANDEFJORD	0710	SANDEFJORD	P			
704	3251	LARVIK	0709	LARVIK	P			
705	3252	LARVIK	0709	LARVIK	P			
706	3253	LARVIK	0709	LARVIK	P			
707	3254	LARVIK	0709	LARVIK	P			
708	3255	LARVIK	0709	LARVIK	P			
709	3256	LARVIK	0709	LARVIK	G			
710	3257	LARVIK	0709	LARVIK	G			
711	3258	LARVIK	0709	LARVIK	G			
712	3259	LARVIK	0709	LARVIK	G			
713	3260	LARVIK	0709	LARVIK	G			
714	3261	LARVIK	0709	LARVIK	G			
715	3262	LARVIK	0709	LARVIK	G			
716	3263	LARVIK	0709	LARVIK	G			
717	3264	LARVIK	0709	LARVIK	G			
718	3265	LARVIK	0709	LARVIK	G			
719	3267	LARVIK	0709	LARVIK	G			
720	3268	LARVIK	0709	LARVIK	G			
721	3269	LARVIK	0709	LARVIK	G			
722	3270	LARVIK	0709	LARVIK	G			
723	3271	LARVIK	0709	LARVIK	G			
724	3274	LARVIK	0709	LARVIK	G			
725	3275	SVARSTAD	0728	LARDAL	G			
726	3276	SVARSTAD	0728	LARDAL	P			
727	3277	STEINSHOLT	0728	LARDAL	G			
728	3280	TJODALYNG	0709	LARVIK	G			
729	3281	TJODALYNG	0709	LARVIK	P			
730	3282	KVELDE	0709	LARVIK	G			
731	3284	KVELDE	0709	LARVIK	P			
732	3285	LARVIK	0709	LARVIK	P			
733	3290	STAVERN	0709	LARVIK	G			

Figur 8: skjermbilde fra postnummerregisteret åpnet som excel-bok. Som vi ser er kommunenummeret en av hovednøklerne. (Posten Norge 2017)

På samme nettadresse finner vi også en logg med endringer. I tillegg sendes det ut en mail i markedet med beskjed om hva som har blitt endret. Selve endringene gjøres manuelt i tabellen.

⁶ Intervjuet er fra november 2017.

Posten har ønsket et bedre opplegg for å finne ut «hva som skjer» i hver enkelt kommune i forbindelse med kommunesammenslåinger og dette har blitt tatt opp med Statens Kartverk, sier representanten.

«Vi i Posten ønsker et mer strukturert opplegg for det, der man bare kan gå inn, for eksempel i sjekklisten, og se hva kommunen har bestemt når det gjelder kommunenavn, veinavn og så videre. Her står det nå bare en liste over hva de skal gjøre, ikke hva som *har* blitt gjort. Nå må vi lete og spore opp informasjon hos kommunen, regjeringen.no, SSB eller hos Kartverket. For eksempel grave fram en pdf-fil hos SSB, kopiere det over til Excel, og lage en tabell ut av det. Det å ha et *felles* sted, hvor man kan finne opplysninger om hva det egentlig er som skjer, og hvor andre kan finne ut hva som skjer for eksempel med postnummer, sånn burde det vært»

Representanten tror imidlertid ikke Kartverket har myndighet til å pålegge kommunene et sånt opplegg. Han lurer litt på hvordan dette skal gå når sammenslåingene i 2020 tar til, om de manuelt må grave fram alle opplysningene også da:

«Hvis vi tar de fire sammenslåingene som skal skje nå, og den som var i fjor, SAS-kommunene, så har de gjort dette på fem forskjellige måter⁷».

Han etterlyser et fast format, en tabell eller et regneark som brukes til for eksempel veinavnendringer:

«Vi synes at alle kan bruke det samme, og at vi får de opplysningene vi trenger. Vi får mange henvendelser fra folk som tror vi har noe med veinavnene å gjøre, men dette er det jo kommunene som bestemmer»

Representanten forteller at mesteparten av brevposten sorteres av maskiner. De fungerer slik at maskinene sjekker opp mot postens adressedatabase, og sorterer posten i den rekkefølgen postbudet går, slik at det blir enklere for postbudet. Da blir det registrert hvilken adresse som tilhører hvilke postruter. Disse maskinene er helt avhengige av å ha alle adresser oppdatert til enhver tid. De får nå hver natt alle endringer i adresser fra matrikkelen.

Representanten forteller:

«Noe av kjernen i problematikken, kommer vi til når noen har fått ny adresse i forbindelse med en kommunesammenslåing, men får post til den gamle adressen sin.»

⁷ Intervjuet er fra november 2017

Når Posten får data fra matrikkelen, får de ikke med noen logg med hva som har blitt endret. Det blir bare oppdatert. Sorteringsmaskinene får data ved jevne mellomrom, fra Postens database som er oppdatert med matrikkeldata. Da er det de adressene som er gyldige der og da, som går over. Hvis maskinen da får inn et utgått gatenavn på et brev, vil den i utgangspunktet ikke kjenne den igjen. Men den vil se på husnummer, postnummer og navn, og kanskje treffe uansett.

«I mange tilfeller vil det allikevel gå til manuell sortering. I og med at de pr. dags dato ikke har noe historikk her, så må vi lage noe selv. Det er *det* vi trenger de opplysningene fra Larvik og andre kommuner til, om hva som skjer med veinavnene. Da kan vi legge inn i sorteringsmaskinen at dersom det kommer post til et gammelt gatenavn i for eksempel Stavern, så skal den sorteres til det nye gatenavnet».

Hvis post er adressert med et feil gatenavn, så vil maskinen altså forsøke å finne ut av hvor posten skal basert på de andre opplysningene i adressen. Om det ikke fungerer, vil det gå til manuelt oppslag.

«Men altså, posten vil ikke havne et helt annet sted i kommunen, dersom postnummeret er riktig»

Han tror det skal mye til for at posten til en adresse som nettopp har skiftet gatenavn havner i den gaten som hadde likt gatenavn før endringen.

«Det er nok mer det at vi får en kostnad med å finne ut av det, og hvis vi er uheldige, så kan det være at vi ikke finner adressen, og posten går i retur.»

Man har også noen utfordringer med mennesker som ikke bor der hvor de er folkeregistrert. Representanten sier at postbudet nok vil legge brevet i riktig postkasse, men at brevet kanskje ikke kommer fram til budet, dersom det ikke stemmer overens med databasen til sorteringsmaskinene.

«Vi trenger derfor skikkelige opplysninger fra kommunene, om hva det gamle navnet er, og hva det nye navnet er. Slik er det med adressevask. Man trenger ikke bare opplysninger om at et navn er endret, men også hva det er blitt til. Vi har en underleverandør, som for eksempel er avhengig av dette.»

«Denne informasjonen finner vi nesten ingen steder. Vi må lete rundt etter den, og hvis vi finner den, så er det på forskjellige formater i de forskjellige situasjonene.»

En annen ting er at gatene også har en adressekode i matrikkelen. Mange av kommunene oppgir imidlertid ikke denne sammen med det nye gatenavnet. Et eksempel er når de skulle hente de nye gatenavnene i Larvik kommune. Her stod det en tabell på nettsidene over hvilke gatenavn som er vedtatt endret, og hva de skal hete. Men i stedet for adressekode, stod det for eksempel at en gate i Brunlanes skulle endres.

Område	Adressenavn	Adressenr	Bokstav	Nytt adressenavn	Nytt adressenr	Ny bokstav	Gyldig fra
Stavern	Bjerkeveien			Auserødveien			
Brunlanes	Brunlanesgata			Stallbakken			
Brunlanes	Brunlaveien			Brunla allé			
Larvik	Dronningens gate			Storgata			
Brunlanes	Eikeveien			Einerveien			
Stavern	Eikeveien			Lønneveien			
Tjølling	Fjellgaten			Hvittensandveien			
Larvik	Fjellveien			Bøkkerveien			
Stavern	Fjellveien			Vardesvingen			
Larvik	Framveien			Frankendalsbakken			
Larvik	Frankendalsgata			Frankendalsbakken			
Larvik	Frankendalsgata			Reidar Teigens vei			
Brunlanes	Furuveien			omnummeres til Utsiktsveien			
Hedrum	Graneveien			Eddaveien			
Lardal	Hagaveien			Karen Sogns vei			
Stavern	Havnegaten			Kronprinsens gate			
Stavern	Kongensgate			Kong Frederik Vs gate			
Brunlanes	Krokenveien			Kroksgrenda			
Tjølling	Løkegaten			Oterøyveien			
Tjølling	Løkeveien			Kampeløkka			

Figur 9: skjermbilde fra nye Larvik kommunes oversikt over veinavnendringer. (Larvik kommune 2017)

Selv om dette kan være til hjelp for publikum, hjelper ikke dette Posten å finne ut hvilke gater som skal endres, de trenger adressekoden, eller i det minste postnummeret.

«Om vi får med kommunenummer og gatekoden/adressekoden, så vet vi nøyaktig hvilken vei det er snakk om»

I tillegg har han vært borti at det er skrivefeil på nettsidene til noen kommuner der de har lagt ut navneendringene.

«Når vi da skal matche dette opp mot matrikkeldata, er det noen veier vi ikke får treff på, siden navnet er skrevet feil. I tillegg kan andre opplysninger ha blitt skrevet i veinavnfeltet, og da får vi heller ikke match. Når de 5 siste sammenslåingene har gjort det på 5 forskjellige måter, hvordan skal dette gå om 2 år med 2020-sammenslåingene?»

Han etterlyser at Kartverket lager et system med et regneark alle kommunene kan bruke, som inneholder både adressekode og postnummer. I tillegg er datoene, altså *når* endringene skal

skje veldig viktige for Posten. Dette tror han vil komme andre bedrifter med store kunderegistre til gode også. Aller helst ønsker han at denne informasjonen kan ligge på Kartverkets nettsider i sjekklisten for kommunesammenslåinger.

Representanten sier at dette med tidspunktet for veinavnendringene er et poeng for dem:

«Det er heller ingen grunn til at dette skal skje 1. Januar. Veinavnendringene har jo ingen ting med sammenslåingen å gjøre sånn sett, disse kan gjøres når som helst. Det er det samme med gatekodene, de *må* ikke endres 1.januar.»⁸

Informanten trekker videre fram et eksempel fra sammenslåingen Nøtterøy og Tjøme, Færder kommune, hvor man har adressekoder som begynner på 1000. Tjøme har derfor nå endret adressekodene slik at de i stedet er på 2000. Dette legges inn i «Marty», som kobles inn 1. januar. Dette kunne like gjerne vært gjort i forveien, mener han. Han tror det muligens kan bli en endring på dette før 2020, og er helt sikker på at dette ikke ville vært noe problem.

Han bekrefter videre at for eksempel nå i Larvik, så endrer man gatenavnene i god tid før 1.januar, men venter med adressekodene til da. Imidlertid sier han at de ikke ønsker at adressekodene og gatenavnene skal endres samtidig.

«Det er ganske komplekst, med mange endringer i flere systemer, så vi vil helst ta det i to omganger. Men vi ønsker at begge deler skal skje i god tid før sammenslåingen skjer ved årsskiftet. Igjen, vi vil vite hva som skal gjøres, og når de skal gjøre det».

4.6.2.1 Matrikkeladresser

Her får ikke Posten noen spesielle utfordringer ved kommunesammenslåinger. Grunnen til dette er at selv om matrikkeladressen endres ved en kommunesammenslåing, så bruker egentlig ikke Posten matrikkeladressen, men har et eget system. De kaller dette *stedsadresser*. Stedsadressene blir da bare liggende ved sammenslåinger.

«I Lardal for eksempel, har vi 144 stedsadresser der kommunen ikke har laget gateadresser enda. Men disse endres ikke. Det er fullt mulig å ha to like stedsadresser i samme kommune»

Posten får imidlertid merarbeid hvis kommunen lager en ny vegadresse der det før var en matrikkeladresse:

⁸ Med gatekoder menes adressekoder.

«Hvis kommunen tildeler en vegadresse der det nå er en matrikkeladresse, så kommer det en endringstransaksjon til oss».

I Folkeregisteret blir personene som ligger på matrikkeladressen flyttet til gateadressen automatisk, men dette går ikke automatisk hos Posten. Man lager en ny vegadresse, men personen vil fortsatt bli liggende til stedsadressen i Postens eget system, så disse må manuelt flyttes over. Det er et ganske stort arbeide med dette, sier representanten.

Totalt sett når det kommer til *kommunesammenslåinger*, får endringene i matrikkeladresser *ingen* konsekvenser for Posten. De vil kun få merarbeid når et område med matrikkeladresser tildeles vegadresser.

«Det som blir hovedutfordringen vår er at når kommunenummeret endres, slik det gjør ved en kommunesammenslåing, får vi inn alle adressene på nytt igjen. Kartverket sender da ut en endringstransaksjon pr. adresse.»

Det jobbes med å gjøre dette mer effektivt, slik at man ikke endrer én og én, men får tatt alle endringene under ett med en såkalt datafix.

4.6.2.2 Kartverkets koordinerende rolle

Representanten fra Posten forteller at de startet prosessen med kommunesammenslåingene i Vestfold, med å snakke med Kartkontoret i Skien. Ofte kunne han da få beskjed om at dette eller dette visste de ikke. Generelt sett tror han ikke for eksempel kartkontorene helt tar innover seg hvor avhengige posten er av dette. Nå har han lagt om metoden sin, ved å heller ta direkte kontakt med selve kommunene eller fylkene:

«Jeg sier til dem at jeg må vite hva som skjer, og når det skjer. Jeg ser dere har noe liggende på nettet, men jeg må vite mer.»

Dette har fungert noe bedre, og han har fått noen svar, men han sier han fortsatt mangler en del informasjon.

4.6.2.3 SAS-kommunene kontra Larvik-Lardal

Når det gjelder SAS-kommunene nevner han grensejusteringen, som gjorde det hele mer komplekst. De hadde også flere tilfeller av at de måtte renummerere veier. De hadde for

eksempel en vei som het det samme på begge sider av kommunegrensen, men nummereringen var ikke enhetlig, og måtte da omnummereres. Det var en to-tre tilfeller av dette i SAS-kommunene, mens det ikke var noen i Larvik-Lardal.

«Det som er litt vanskelig i Larvik knytter seg til at de ordner opp i de gamle kommunesammenslåingene med å endre på veinavnene som har vært like eller tilnærmet like siden da.»

Man har da tre varianter av endringer:

1. Der Lardal og Larvik har like navn.
2. Veinavn som har vært like siden den forrige sammenslåingen. Representanten syntes ikke de nødvendigvis hadde trengt å gjøre dette samtidig med sammenslåingen. «De har jo ligget der i 20-30 år allerede.»
3. I tillegg har man de som ikke er identisk like, men andre som de også har ønsket å endre. Her er det flere som er litt kompliserte, der halve veien deles av, eller andre ulike endringer.

4.6.3 NAV

I dette avsnittet stammer hoveddelen av funnene fra intervju med en representant fra NAV. Representanten har vært involvert i kommunesammenslåingene som prosjektleder for IT-delen av kommunesammenslåingsprosjektet til NAV. Prosjektet har kostet ca. 130 millioner kroner.

4.6.3.1 Bruk av matrikkeldata

NAV bruker i stor grad data som finnes i matrikkelen, og som dermed er gjenstand for endringer ved kommune og/eller fylkessammenslåinger. Representanten forteller at det mest sentrale for NAV av disse er kommunenummeret:

«Det er det som på en måte er roten til alt ondt her»

NAV er gjennomgående bygget opp rundt kommunen som enhet. IT-systemet, som stammer fra 1978, er sentrert rundt kommunen som byggekloss, og bruker kommunenummeret som

koblingsnøkkel. Hver kommune har sin egen lokale database. Barnetrygd, sykepenger og en del andre ytelser går i dette systemet fortsatt.

Tidligere satt man da kun med databasen i «sin» kommune, og man hadde ikke innsyn i for eksempel nabokommunens system.

«Mange systemer er organisert sånn at hvis matrikkeldataene endrer seg, så vil ikke saksbehandler kunne jobbe med saken, hvis man ikke endrer alle systemenes oppbygning rundt enhetsbegrepet. Dette hadde ikke vært mulig å gjennomføre på kort tid.»

I dag er NAV koblet med Folkeregisteret, og har vært dette fra før kommunereformen. For NAV handler dette i hovedsak om personer, som igjen har adresser. Fra Folkeregisteret får de ca. 10 000 endringsmeldinger på en vanlig natt. Disse meldingene kan igjen trigge nye endringer i NAV sine systemer, ved at en persons rett til ytelser kan endres når adressen endres. Det ligger et 20-talls systemer og «lytter» på disse meldingene fra Folkeregisteret. Da kommunereformen kom økte tallet til 1,5 millioner meldinger, dette kom 1.1.2018, noe som skaper en kjempeutfordring for NAV.

4.6.3.2 Gjennomføring av sammenslåinger

«Vi begynte å lure på hvordan vi skulle ordne dette. Trygd-Aetat og så videre ble slått sammen i 2006 og man har fortsatt mange forskjellige saksbehandlingssystemer, og man må endre i alle sammen. Det var derfor viktig for NAV å vite *når* vi fikk denne bolken med endringer fra Skatt.»

Beskjeden var at dette skulle de få 31.12 kl 16. Dette viste seg å skape enormt store problemer da tidligere testing viste at prosessen ville ta 14 dager med nedetid for systemene.

Representanten bemerker:

«Man kan rett og slett ikke stenge NAV i 14 dager.»

I denne sammenhengen kommer matrikkelen inn. NAV hadde tidligere ikke noe annet forhold til adresser enn det de fikk fra Folkeregisteret, som jo igjen er koblet på matrikkelen. De har imidlertid alltid hatt et ønske å benytte matrikkelen, da informasjonen fra Folkeregisteret ikke alltid «henger på greip», som representanten forteller det.

«Vi spurte da Skatt om vi kunne få endringene 1.10 i stedet, men de var ikke interessert. Dermed kom Statens Kartverk på banen og sa at de kunne tilby disse dataene fra «Marty», fremtidsmatrikkelen. Da gjør i stedet NAV den jobben Skatt tidligere har gjort, gjennom å matche adressene med «Marty» i god tid, og kjøre alle batchene.»

NAV øver seg da på å gjøre sammenslåingen på forhånd med «Marty», og man gjør mange tester med dataene før nyttår. Siden mange av datasystemene til NAV er veldig gamle, har det en tendens til å dukke opp mye rart, sier representanten. Det kan for eksempel være en by eller kommune som har gjort ting på en helt annen måte i sitt system, og dette har man ikke tid til å rydde opp i om man har veldig kort tid.

Siden man ønsker å ha mest mulig ferske data, gjør man seg ikke ferdig med «Marty» før ganske tett opptil sammenslåingen. Endringsmeldingene fra Skatt kobles ut i forkant av datauttrekket, og man skrur dette på igjen den 31.12. Da er alle innbyggerne flyttet over allerede, og man tar bare de «regulære» endringene, som flytting og dødsfall, men ikke kommunenummeret, siden de allerede har ordnet dette gjennom «Marty». Fagsystemene starter opp 2.januar, og det er viktig at sakene kommer på riktig år, ellers blir det blant annet feil på statistikken.

«Utbetalinger er også viktig her. Hvis noe går feil i dette oppegget kan man få problemer med å betale ut sykepenger for eksempel. Dette har stort sett gått bra til nå.»

Representanten forteller at en utfordring som dukket opp i SAS-sammenslåingen, som man nå har tatt lærdom av, var feriepengeutbetalinger. Når NAV kjørte feriepengeberegningene sommeren 2017, var dette en «batch» med 618 000 utbetalinger. I etterkant oppdaget man at utbetalingene for Sandefjord hadde blitt utelatt.

«Heldigvis ble det oppdaget tidlig og løst. Her handlet det om det gamle systemet fra 1978 som er avhengig av manuell konfigurering. Personen som skulle kjøre denne batchen hadde da rett og slett glemt å sette på det nye kommunenummeret.»

Ingen hadde tenkt på at denne feriepenge-batchen, som går en gang i året, trengte en input av hvilket kommunenummer som det skulle beregnes for. Man hadde bare gjort det samme som man hadde gjort i fjor.

Man støtte også på en annen utfordring i SAS-sammenslåingen, sier representanten:

«Tingen var at den gamle kommunen utgikk som et juridisk subjekt, og NAV-systemene «fikk litt hikke» av dette. Det ligger da en automatikk i systemene for sykepenger for eksempel, med at «er du ikke en juridisk enhet, så får du ikke noe penger».

4.6.3.3 Veinavnendringer

Andre endringer i kommuneadressene, som for eksempel endringer av veinavn og omnummerering, skaper ikke ekstra utfordringer for NAV, da dette fanges opp av «Marty»-uttrekket. Dette uttrekket hadde de uansett måtte gjøre på grunn av endringen av kommunenummeret. Til vanlig får de adresseendringer fra Folkeregisteret, og det kan inntreffe at de får adresser herfra som ikke er trådt i kraft.

«Men egentlig skaper ikke disse endringene så mye ekstra utfordringer i forbindelse med kommunesammenslåinger. En del personer har ikke fast bopel eller bor på asylmottak for eksempel. Det er derfor viktig at vi har kopien av Folkeregisteret så vi kan legge inn disse personene som jo kan ha rett til ytelser.»

4.6.3.4 Samhandling med Kartverket

Representanten forteller at fordi de har vært med i et nettverk med de statlige etatene, så har han følt at de har fått den informasjonen de har hatt behov for. Representanten bemerker at Danmark i sin kommunereform produserte et stort antall sjekklister i de ulike statlige etater. Men kommunene trenger ofte heller praktisk hjelp av noen som kan det, enn kun slike sjekklister. Til en viss grad er det slik i Norge også.

Representanten uttaler:

«En kritikk mot dette er at, ja dette er nyttig, men det som etterspørres der ute er praktisk hjelp. Informasjonen ligger der ute, men det er så bredt og i så mange kanaler at det kan bli vanskelig.»

På spørsmål om han kunne tenke seg at det i sjekklisten til Kartverket kunne stå hva som faktisk hadde blitt gjort og når, svarer han at det var slik danskene gjorde det.

«Reformen i Danmark ble gjennomført sentralt, og kommunene måtte rapportere hva de hadde gjort. Om de ikke rapporterte ble det «torden», altså press fra sentrale myndigheter.»

Representanten mener at dette nok er en bedre måte å gjøre det på. En annen betydelig underkommunisert ting er at 2020-sammenslåingene er en gyllen anledning til å gjøre nye ting, sier han. Han har tatt opp dette med KMD ved flere anledninger. Han mener det kunne vært gjort med sterkere virkemidler enn at kommunene bare «skal snakke sammen»:

«De mest sentrale systemene kunne bare blitt driftet av staten. Økonomi, byggesak, innbyggerportal blant annet. Det er ikke behov for at kommunene skal ha forskjellig økonomisystem. Det er misforstått selvstyre, og man utnytter ikke samfunnets penger godt nok. Sammenslåinger ville også gå lettere da. Danmark benyttet anledningen til å gjennomføre dette under kommunereformen.»

4.6.3.5 Tiltak fra NAVs side

«Det vi har gjort av tiltak, er hovedsakelig to ting. Det ene er at vi har «mastra», skilt lag mellom adresser, adresseinformasjon og hvilke organisatoriske enheter i NAV som jobber med en sak. De har ikke en «hard kobling» lengre. Måten vi har løst dette på er å lage en «organisasjonsmaster» som skiller dette tydelig.»

Tidligere var man helt avhengig av å ha overenstemmelse med adresseinformasjonen for at systemene skulle snakke sammen.

«Det vi har innført nå er en logikk som sier at et enhetsnummer, det er NAV internt.»

De har da laget masterdata, så de kan lage sine egne «regioner» som saksbehandlerne får tilgang til. Disse kan bestå av flere kommuner eller bydeler for eksempel.

Representanten forteller at de har et overordnet system som heter NORG, som omfatter 18 forskjellige systemer. Dersom en kommune for eksempel skal ta over saksbehandling fra to nabokommuner, gjør man bare en endring i NORG, som gir saksbehandlerne tilgang, og man slipper å gå inn i de enkelte systemene manuelt og konfigurere. Nå har man i stedet en ren automatikk her.

Kapittel 5. Drøfting

5.1 Innledning

Gjennom kapittel 4 har målet vært å belyse matrikulære endringer ved kommunesammenslåinger, med en fremstilling av den relevante empirien. Empirien har gitt et innblikk i viktige deler av prosessen rundt en kommunesammenslåing. I kapittel 5 vil jeg drøfte delproblemstillingene i lys av funnene og teorikapittelet. Da delproblemstilling 1 og 2 er såpass nært beslektet, og det er vanskelig å skille drøftingen av dem fra hverandre, har jeg sett det som mest hensiktsmessig å behandle disse under ett. Til en viss grad er det også en overlapping med delproblemstilling 3, når det kommer til entydig adressering og dennes betydning for nødetatene.

5.2 Delproblemstilling 1 og 2

Hvilke matrikulære endringer oppstår, og hvordan håndteres disse?

Hvilke utfordringer oppstår i kommunen som følge av slike matrikulære endringer?

I denne sammenhengen er det noen endringer som må komme for at sammenslåingen skal kunne gjennomføres, og endringer som bør komme.

Kommunennummeret vil i alle tilfeller av kommunesammenslåing bli endret til et nytt kommunenummer som ikke har vært i bruk tidligere. Ved kommunesammenslåingen så oppstår det en helt ny kommune som trenger et nytt kommunenummer. Dette er også tilfelle i sammenslåinger som den i Sandefjord og den i Larvik, der man kan få inntrykk av at det dreier seg om mindre kommuner som blir «innlemmet» i en større. Det som faktisk skjer er at kommuner går sammen og skaper en ny kommune, som noen ganger får samme navn som en av kommunene som var involvert.

Gårdsnummerene i Matrikkelen må også være endret før sammenslåingen. En kommune kan ikke ha like gårds- og bruksnummer i matrikkelen. Da gårds- og bruksnummeret er identifiseringsnøkkelen for eiendommer, ville eiendommer med likt nummer i praksis bli sammenslått. Det ville oppstått usikkerhet rundt hjemmelsforhold, og systemet vil ikke fungere. Dette forekommer derfor ikke.

Når det gjelder adresser, er situasjonen litt annerledes. Adressekodene er identifiseringsnøkkelen når det kommer til adresser, og det vil ikke la seg gjennomføre å sammenslå kommuner som har identiske adressekoder. Videre sier Matrikkelforskriften §51, 1.ledd at en kommune skal ha entydige adresser, og således ingen like eller til forveksling like veinavn.

Allikevel, som vi har sett i Larvik kommune, er det ikke umulig for en kommune å ha mange like veinavn. I Larvik har dette vært realiteten i 30 år, før man sørget for entydig adressering i forbindelse med kommunesammenslåingen med Lardal. Som det fremgår av intervjuet med representanten fra Larvik kommune hadde man flere tilfeller av Storgata/Storgaten, og fire Åsveier.

Å ha identisk like vegadresser i en kommune strider utvilsomt med matrikkelforskriftens § 51, 1. ledd om entydige navn på gater og veier, men matrikkelforskriften mangler bestemmelser om sanksjoner mot kommuner som ikke overholder dette. Denne mangelen har også flere av representantene i undersøkelsen påpekt under intervjuene. Som representanten fra Larvik antydte, kan dette bli en sovepute for kommunen slik at man utsetter adressearbeidet til senere. Publikum kan klage og protestere, og man kan kvie seg for å sette i gang med arbeidet dersom man strengt tatt ikke må, mente representanten. En representant fra Statens Kartverk har i samtale med meg gitt uttrykk for at like og liknende veinavn er et problem i flere kommuner, og at man nå arbeider med en kartlegging av situasjonen i de kommunene som skal slås sammen i 2020. Videre sier representanten at lovverket kunne vært tydeligere på dette kravet til entydig adressering.

På en annen side virket representantene fra kommunene å være helt innforstått med at like eller nesten like adresser i kommunen i ytterste konsekvens kan få svært alvorlige følger. Representanten fra Locus Public Safety hadde den oppfatningen at kommunesammenslåingene har bidratt til å øke bevisstheten rundt problemet. Både Larvik og Sandefjord kommune har i denne forbindelse satt i gang med adressearbeidet uten videre protester.

Arbeidet med omadressering i kommunen var temaet representantene fra Sandefjord og Larvik kommune var mest opptatt av å snakke om under intervjuene. Det var i begge kommunene mye arbeid med disse endringene, men man hadde ikke noe høy temperatur i diskusjoner med Kartverket, slik tilfellet var med omnummereringen av gårdsnummer.

Kartverket har gjennom en representant gitt uttrykk for at man mener at Sandefjord og Larvik har jobbet veldig godt med adresser.

Når det gjelder adresser har representantene i begge kommuner hatt klart for seg bestemmelsen i Matrikkelforskriften §51, 1. ledd, om at veier skal ha et navn som er entydig innenfor kommunen.

Det kan tenkes at behovet for sanksjoner i matrikkelforskriften like mye er et behov for bevisstgjøring i kommunene om hvorfor entydig adressering er viktig. Som vi så i intervjuene med både Locus, Posten og NAV, er det et tema som berører mange mennesker, og i noen tilfeller kan det stå om liv. Kartverkets representanter har også oppgitt at entydig adressering er ekstremt viktig, spesielt for nødetatene. Representanter fra Statens Kartverk kunne bekrefte at de hadde forsøkt å bevisstgjøre kommunene som var involvert i sammenslåinger på konsekvenser i denne saken, noe som åpenbart har vært vellykket.

For både Sandefjord kommune og Larvik kommunes del, er det klart at de matrikulære endringene som skulle gjøres har ført til store mengder arbeid. Representantene fra de to kommunene kunne fortelle at selve endringen av gårdsnummer ikke var det som gav dem mest merarbeid, men at dette var arbeidet med adressene.

5.2.1 Sandefjord kommune

I Sandefjord kommune viser funnene at hvordan gårdsnummerseriene skulle endres ikke var gitt på forhånd. Som en representant fra kommunen kunne fortelle, så var det «en hard kamp med høy temperatur» mellom kommunen og Statens Kartverk før man landet på en løsning. Kartverket ønsket at man skulle følge «oppskriften» fra retningslinjene de hadde utarbeidet, mens kommunen ønsket å kunne velge dette selv. Som representanter både fra Sandefjord og Larvik kommune kunne fortelle, var man ikke helt fornøyd med graden av medvirkning kommunene hadde under arbeidet med disse retningslinjene, noe som kan tenkes å ha hatt en innvirkning på hvordan disse ble mottatt. Det er fristende å trekke en parallell til sitatet fra en av Sandefjord kommunes representanter angående publikums holdning til veinavnendringene: «Deltakelse er nøkkelen, i alle fall muligheten til deltakelse»

På den ene siden er det lett å ha sympati med Sandefjord og deres syn om at gårdsnummerseriene burde kunne velges av kommunen. Argumentet om en «enklere

adkomst» til de gamle numrene er absolutt gyldig. Med 1000-serier på gårdsnummerne, er det enklere å kjenne igjen det gamle nummeret. Ved søk i analoge arkiver, og for publikum, kan det være en fordel. Et eksempel kan være gårdsnummer 27, som vil bli gnr 1027 eller 227 med henholdsvis kommunens og Kartverkets løsning. Førstnevnte er lettere gjenkjennelig. Det som er åpenbart uheldig i dette tilfellet, er at kommunen la ned tid og ressurser på å utrede hvordan de skulle gjøre dette, når Kartverket allerede var i gang med å lage en løsning som i utgangspunktet skulle brukes av alle. Man kan tenke seg at dette ville gått smidigere med en bedre informasjonsflyt dem imellom fra begynnelsen av.

På en annen side er det klart at en nasjonal standard for endring av gårdsnummerserien gjør det enklere for senere sammenslåingsprosesser. Dersom dette hadde blitt gjort likt over alt, kunne det muligens redusert tautrekking og støy i disse situasjonene. Det at det i disse to sammenslåingene ble diskusjoner mellom kommunene og Kartverket, kan også skyldes at Sandefjord var først ute, og at det derfor ikke var like opplagt for dem hva løsningen skulle bli. For Larviks del kan dette til dels tilskrives Larviks spesielle gårdsnummerstruktur fra 1988. I tillegg går det klart fram av matrikkelforskriftens §7 (4) at større endringer i gårdsnummerseriene krever godkjenning fra Statens Kartverk. Fra Kartverkets side er det jo også andre hensyn som ligger bak, enn den enkelte kommunes ønsker og behov. Har man konkludert med at dette bør gjøres likt i alle kommuner, kan dette i seg selv være et hensyn, sammen med hensynet til enklere kobling mot for eksempel andre offentlige og private registre.

En representant fra Statens Kartverk bekreftet at det hadde vært en faglig uenighet mellom Kartverket og Sandefjord kommune angående gårdsnummereringen, men at det er uproblematisk at kommunen ønsker en annen løsning. Representanten vedgikk at man kanskje i for liten grad har informert om *hvorfor* retningslinjene er som de er på dette punktet. I retningslinjen for omnummerering av matrikkelenheter (kilde, side 1), sier Kartverket følgende om bakgrunnen for sitt syn:

«Kartverkets overordnede oppgave er å sikre at oppretting av nye gårdsnummer og større endringer i gårdsnummerseriene følger matrikkellovens bestemmelser og utføres på en ensartet måte i hele landet.»

Generelt sett har det ifølge representanten vært forskjellige oppfatninger både i Kartverket og i Sandefjord kommune på hva «pilotrollen» skulle innebære, og at det har vært ulike forventninger til hvilken grad av medvirkning kommunen skulle ha på prosjektet. Kartverket

er for øvrig av den oppfatning at pilotprosjektet har gått såpass smertefritt at man ikke gjorde noen store endringer til de neste sammenslåingene, f.eks Larvik-Lardal.

Ut fra intervjuene med Sandefjord kommunes representanter kan det virke som om det ikke kun har handlet om faglig uenighet, men også når det gjelder imøtekommenhet og i hvilken grad de ble lyttet til.

Totalt sett har likevel både Sandefjord kommune og Statens Kartverk lagt vekt på at man er fornøyd med hoveddelen av samarbeidet, og at man har kommet til gode løsninger.

5.2.2 Larvik kommune

Larviks kommunesammenslåing i 1988 når de fem kommunene Larvik, Brunlanes, Stavern, Hedrum og Tjølling slo seg sammen, førte til at man la 1000-serier på gårdsnummerne.

Sandefjord kommune har gitt uttrykk for at denne løsningen passet dem bra, og syntes det var rart at Larvik fikk fortsette med denne løsningen, når de selv var nødt til å bruke 100-seriene til Kartverket. Selv om gårdsnummerseriene fikk 1000-serier i Larvik i forståelse med Kartverket i 1988, så er det klart at Statens Kartverk har et annet syn på saken i dag, og i retningslinjene for omnummerering av matrikkelenheter skal omnummerering av historiske gårdsnummer skje på følgende vis:

«1. Historiske gårdsnumre i kommunen med høyest antall matrikkelenheter av kommunene som slås sammen tildeles gnr 1, osv. i ny kommune.

2. Historiske gårdsnumre i kommunen med nest høyest antall matrikkelenheter kommunene som skal slås sammen tildeles opprinnelig gårdsnummer + et lavest mulig tillegg på tre siffer (nærmeste hundre) i ny kommune,

(«Lavest mulig tillegg» finnes ved å ta utgangspunkt i det høyeste gårdsnummer i forrige kommune etter omnummerering (her; pkt. 1) og runde dette opp til nærmeste hele hundre)

3. osv, hvis flere kommuner.»

(Statens Kartverk 2017, s 7)

I tillegg går det fram av retningslinjene at dersom gårdsnummerserien er endret som følge av en tidligere kommunesammenslåing, kan det være aktuelt å endre denne før den innlemmes i gårdsnummerserien til den nye kommunen. (retningslinjen, s 6)

Det ble allikevel ikke slik at Larvik forandret gårdsnummerseriene sine, noe en representant fra Sandefjord kommune mente kunne skyldes at Sandefjord hadde «mørnet» Kartverket med sin motstand mot løsningen i retningslinjene. På en annen side kan det nok tenkes at Larvik i utgangspunktet hadde en bedre sak. Siden alle gårdsnummerne, også de som stammer fra den opprinnelige Larvik kommune fra før 1988, nå hadde 1000-serier, kunne man gjennomføre sammenslåingen med Lardal uten å endre noen av gårdsnummerne. I tillegg hadde man i Larviks tilfelle en juridisk problemstilling med at sammenslåingen, ifølge representanten fra Larvik, ikke ble omfattet av matrikkelforskriftens §7 (4) om at større endringer i gårdsnummer må godkjennes av Kartverket, da de ikke planla å endre noen gårdsnummer. Denne problemstillingen kan også ha spilt en rolle, i likhet med at departementet var på Larviks side i saken.

En representant fra Statens Kartverk bekreftet at det var et juridisk ubesvart spørsmål om Kartverket kunne pålegge Larvik kommune å endre gårdsnummerne når de ikke hadde noen som var identiske ved sammenslåingen. Videre gav representanten klart uttrykk for at det i denne saken var den beste løsningen å ikke endre gårdsnummerne, og at Kartverket ikke ønsket «å gjøre om bare for å gjøre om». Larvik hadde en gårdsnummerstruktur som avvok fra normen, men altså ingen duplikate nummer ved sammenslåingen. Grunnen til at man aksepterte løsningen var ifølge representanten at Larvik hadde det beste argumentet. Dette utsagnet står litt i kontrast til utsagnene fra representanten fra Larvik kommune, som gav uttrykk for at det absolutt ikke hadde vært enkelt å få gjennomslag. Det kan virke som om Kartverket trengte en del tid på å vurdere forslaget. I Sandefjord hadde man ikke denne unormale gårdsnummerstrukturen, og det blir dermed ikke helt sammenliknbart. Sandefjord måtte under enhver omstendighet endre gårdsnummerne i to av kommunene, og Kartverket har da stått på at deres vedtak skal følges, hovedsakelig på grunn av at man ønsker nummerering på en ensartet måte i hele landet.

5.3 Delproblemstilling 3

Hva skjer når matrikkeldata som er endret ved kommunesammenslåing brukes av andre aktører?

I dette avsnittet skal jeg ta for meg informasjonen som er samlet inn fra de tre aktørene Locus Public Safety AS, Posten Norge og Nav, som har blitt intervjuet i kapittel 4, og som i ulik grad benytter seg av matrikkeldata.

En fellesnevner for de tre aktørene er at virksomheten deres berører et veldig stort antall mennesker, og i til dels svært alvorlig grad. Aktørene tilbyr tjenester som mange mennesker i Norge er helt avhengige av.

For alle de tre aktørene, Locus, Posten og Nav, er det adressene som i størst grad virker inn på deres systemer. Gårds og bruksnummer er ikke en hovednøkkel for deres arbeid.

Matrikelnummeret har imidlertid ganske stor betydning i og med at kommunenummeret endres ved sammenslåingen.

Representanten fra Locus sa det treffende: «...Adressedelen er bærebjelken for alt vi driver med». Locus er koblet opp mot matrikkelen med en endrings-api, via en leverandør, og kan sette disse inn i sitt system.

For Postens del fungerte det slik at for å kunne identifisere riktig hvilken postadresse som skulle endres, trengte man adressekoden, og helst kommunenummeret for veien som var endret. Det er ikke noen automatikk her, og Posten må manuelt gjøre endringene i sine systemer.

Også for NAV er adressen den sentrale identifiseringsnøkkelen, for menneskene NAV behandler sakene til. Man matcher endringsmeldinger de får fra folkeregisteret med databasen, som da blir oppdatert. Adressen er spesielt viktig for NAV da den i noen tilfeller er utslagsgivende for hvilke ytelser en person har rett til, og riktig adresse er da nødvendig for å beregne riktig ytelse.

NAV løser dette med sammenslåingen på en annen måte enn Locus og Posten, ved å benytte Kartverkets «Marty»-løsning. NAV var helt avhengige av dette, da deres tidligere løsning mot Folkeregisteret ville føre til fjorten dagers nedetid på systemene. Dette ville igjen kunne føre

til at man i disse fjorten dagene ikke ville kunne saksbehandle eller betale ut penger. Det ville vært katastrofalt.

Endringen av kommunenummer viste seg også å være av stor betydning for NAV. Denne illustreres av episoden der man glemte å endre kommunenummeret i systemet som skulle beregne feriepenger, noe som kunne fått store konsekvenser for de det gjaldt. Dette illustrerer hvor viktig kommunenummeret er som koblingsnøkkel hos Nav.

Matrikkeldata viser seg å ha stor innvirkning på alle disse aktørenes systemer, og enkelte ganger har det dukket opp uforutsette problemer på grunn av endringen av dataene. Man kan si at når dataene «flyter i alle retninger», til diverse registre og hos mange forskjellige aktører, er det vanskelig å kunne beholde fullstendig oversikt over hva som skjer med absolutt alle systemene. Det har vist seg å være svært omfattende.

Likevel har dette gått meget bra totalt sett.

Et eksempel er at NAV har laget en løsning hvor man har skilt lag mellom adresser, adresseinformasjon og hvilke organisatoriske enheter i NAV som jobber med en sak, man er da ikke like sårbar for endringer i kommune og fylkesstrukturen. Dette er en positiv ting som følger av at kommunereformen la opp til å ta SAS-sammenslåingen som et pilotprosjekt før resten av sammenslåingene. Dette kunne fort blitt mye vanskeligere for NAV dersom alle sammenslåingene kom på en gang.

De ulike aktørene har under intervjuene trukket fram at de har hatt tett kontakt med kartverket, og til dels kommunene i arbeidet med sammenslåingene. De tre aktørene Locus, Posten og NAV har virket svært godt forberedt på mange av situasjonene som kunne oppstå. Der det har dukket opp ekstra utfordringer, har man kunnet ta dette opp med Kartverket. Jeg vil nå se litt på utfordringer som handler om informasjonsflyt og samhandling med Kartverket.

5.3.1 Informasjonsflyt

Representanten fra Posten var tydelig på at han ved kommunesammenslåinger har store utfordringer med å få tak i informasjonen han trenger. Et strukturert opplegg hvor informasjon om hva som hadde blitt gjort, og når det hadde blitt gjort, var for eksempel noe han hadde hatt behov for ved veinavnendringer. Det at hver kommune nå gjør dette på sin egen måte skaper

ekstraarbeid og en uoversiktlig situasjon for aktører som bruker denne informasjonen i systemene sine. Representanten fra NAV var også inne på dette under intervjuet, og også han etterlyste et samordnet opplegg. Videre nevnte han løsningen fra Danmark, med at alt dette ble styrt sentralt, og at kommunereformen var en gyllen anledning til å gjennomføre dette også i Norge.

Det er klart at en slik løsning ville kreve noen ressurser og tid for å bli gjennomført, og man vil pålegge kommunene og Kartverket ekstra arbeid med rapportering i en allerede presset situasjon. Fra Kartverkets side bekreftes det av to representanter jeg har vært i kontakt med at man ikke har tid eller ressurser i Kartverket pr. dags dato til å lage en slik plattform. I følge Kartverket er det en god idé, og man har forståelse for at det kan oppleves som dårlig service at dette ikke er på plass. Databasen med denne informasjonen finnes allerede hos Kartverket, men er der koblet opp mot deres arbeid med matrikkelen. For at dette skal kunne brukes slik som representanten fra Posten ønsker, må det lages en klient, et program, som kan gjøre dataene tilgjengelig.

Å kjøre dette sammen med sjekklisten for kommunesammenslåinger på kartverket.no, blir feil i følge en annen representant fra Statens Kartverk. For det første ville det blitt for omfattende, men sjekklisten skal være til hjelp for kommunene når det gjelder hvilke arbeidsoppgaver de har, og gir dem råd og tips om disse. Oversikten over tidligere adresser hører derfor ikke hjemme i sjekklisten, ifølge representanten fra Kartverket.

Kapittel 6. Avsluttende refleksjoner

6.1 Innledning

I dette kapittelet vil jeg gjøre en oppsummering av de viktigste funnene, og komme med noen egne tanker rundt dette. I tillegg vil det pekes på oppgavens relevans ut i fra disse funnene. Til slutt vil jeg gå igjennom styrker og svakheter ved oppgaven, samt komme med noen momenter som kan tas med til videre forskning.

6.2 Bevisstgjøring om konsekvenser av å bryte matrikkelforskriften § 51, 1.ledd.

Når vi så hvor godt kommunene har fulgt opp saken med like og til forveksling like veinavn, og hvor lite debatt det ble rundt at de måtte gjøre denne jobben, kan man spørre seg:

Bør man sette i gang et prosjekt for å rette opp i forvirrende adressering også i kommuner som ikke er involvert i sammenslåinger?

Sammenslåingsprosessen har vært bevisstgjørende for kommunene, men det bør være mulig å også gjøre alle andre kommuner klar over konsekvensene av å ikke ha entydig adressering. Det ville vært et tiltak som potensielt kan redde liv.

Et alternativt eller supplerende tiltak vil være å innføre sanksjoner i matrikkelloven eller matrikkelforskriften for kommuner som bryter denne bestemmelsen. Jeg velger å ikke gå inn på spekulasjoner om hva slike sanksjoner kunne bestå av, men det er noe som kunne vært aktuelt for andre forskningsprosjekter å se nærmere på.

Behovet som har meldt seg, spesielt fra Posten Norge, om en felles plattform for informasjon om hva kommunene har foretatt seg, virker å være noe som også kunne kommet flere til gode. Da også Kartverket i utgangspunktet er positive til dette, og det i hovedsak dreier seg om ressurser, kan det tenkes at dette kan komme på plass senere. En løsning kan for eksempel være et bidrag med øremerkede tilskudd fra Staten for å etablere løsningen. Om det skal knyttet direkte til sjekklisten, eller være selvstendig fra denne er en vurdering man da må gjøre. Som det går fram av diskusjonen i det foregående kapittelet er det argumenter både for og imot dette.

6.2.2 Oppgavens styrker og svakheter:

Av styrker vil jeg trekke frem at jeg har gjort betydningsfulle og interessante funn, som belyser hva som har fungert og ikke har fungert optimalt ved kommunesammenslåinger. Disse kommer det til å være mange av, og funnene har således sterk aktualitet.

For å trekke fram noe som kunne fungert bedre, er at det kunne vært brukt mindre tid på å samle inn data og informasjon om grensejusteringen mellom Stokke og Tønsberg. Det var på en annen side vanskelig å vite hvilken betydning dette ville få for problemstillingene før jeg faktisk hadde undersøkt temaet grundig.

Figurliste

Figur 1: Planlagte kommunesammenslåinger i Vestfold, Sandefjords Blad 2014. URL: <https://www.sb.no/nyheter/nyheter/stokke-bor-sla-seg-sammen-med-sandefjord/s/2-2.428-1.8411987>

Figur 2: Fra kartverkets retningslinjer for omnummerering av gårdsnummer (Statens Kartverk 2017)

Figur 3: Skjermbilde, Utsnitt fra Transnett, (Locus Public Safety AS 2017)

Figur 4: Skjermbilde av databasesøk. (Locus Public Safety AS 2017)

Figur 5: Situasjon før adresseparsellen endret navn. (Locus Public Safety AS 2017)

Figur 6: Situasjonen etter endring av navn på adresseparsell. (Locus Public Safety AS 2017)

Figur 7: Skjermbilde fra sjekklister for kommunesammenslåing, (Statens Kartverk 2017).

Figur 8: Skjermbilde fra postnummerregisteret åpnet som excel-bok.. (Posten Norge 2017)

Figur 9: Skjermbilde fra nye Larvik kommunes oversikt over veinavnendringer. (Larvik kommune 2017) URL: <http://nyelarvik.no/nye-veinavn/>

Litteraturliste

Lover

Forskrift om eiendomsregistrering (matrikkelforskriften) av 26.06.2009 nr 864. URL:
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-06-26-864?q=matrikkelforskrift>

Lov om eigedomsregistrering (matrikkellova) av 17.06.2005 nr 101. URL:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-101?q=matrikkelloven>

Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) av 04.07.2003 nr 83. URL:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-83>

Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) av 15.06.2001 nr 70. URL: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-06-15-70?q=inndelingslova> Lov om

Lov om posttjenester (postloven) av 04.09.2015 nr 91. URL:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2015-09-04-91?q=posttjenester>

Elektronisk litteratur

Kommunereformen (2017). *Regjeringen.no* URL:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/kommunereform/id2548377/>

Kurs i matrikkelføring. Den norske eiendomsregistreringens historie. (2015). *Statens kartverk*. URL: <https://www.kartverket.no/globalassets/matrikkel/kurs/forkurs/pdf/2-den-norske-eiendomsregistrerings-historie.pdf>

Matrikkelens endringsloggAPI. (2017). *Geonorge*. URL:
<https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/uuid/232eee00-951b-4ed8-8d0d-81fbb6f3a160>

Marty- en teknisk løsning for kommuneendringer i matrikkelen. (2017). *Statens kartverk*. URL: <https://www.kartverket.no/om-kartverket/Nyheter/marty---en-teknisk-losning-for-matrikkelen/>

Mjøen (2016). Kommunesammenslåinger – viktigheten av å komme raskt i gang med digitale forbedringer. *Kartverket*. URL: <http://www.ks.no/globalassets/regionene/ks-btv/vestfold/fredagsmoter/160318/kartverket---om-kommunereform.pdf?id=44523> s.7.

Om tildeling og forvaltning av adresser etter matrikkellova. Adresseveileder (2017). *Statens kartverk*. URL: <https://kartverket.no/globalassets/matrikkel/veiledning/av-instruks/adresseveileder.pdf> s. 8-15.

Saksgangen for adressenavn og navn på andre kommunale navneobjekter. (2015). *Språkrådet*. URL: <http://www.sprakradet.no/Sprakarbeid/Stedsnavn/Kommunal-navnsetting/Saksgangen-for-adressenavn-og-navn-pa-andre-kommunale-navneobjekter/>

Sammenslåing av Lardal og Larvik formelt vedtatt. (2016). *Kommunal og moderniseringsdepartementet*. URL: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/sammenslaing-av-lardal-og-larvik-formelt-vedtatt/id2474205/>

Veileder med kommentarer til matrikkelforskriften. (2016). *Kommunal og moderniseringsdepartementet*. URL:
https://www.regjeringen.no/contentassets/dd83d2c1c9c648e3adae77fc133164f3/matrikkelforskriften_oversikt_01_b.pdf

Bøker

Halvorsen, K (2008). Å forske på samfunnet; en innføring i samfunnsvitenskapelig metode. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Hegstad, E. (2014). Eiendomsregistrering, offentlige registre og statistikk. I: A. E. Røsnes (red.). *Arealadministrasjon*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 116-138.

Mjøs, L. B og og Sevatdal (2011). *Eigedomstvistar og matrikkelsystem*. S.151-171.

Mjøs, L. B. (2014). Fast eige-dom som romleg fenomen. I: A. E. Røsnes (red.). *Arealadministrasjon*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 64-79.

Silverman, D. (2014). *Interpreting qualitative data*. 5. Utg. London: SAGE Publications Ltd.

Vedlegg

Vedlegg 1 Intervjuguide

Individuelt semi-strukturert intervju

Varighet: 30-90 min

Tema: Kommunesammenslåinger/Kommunereformen, Matrikkelen

Problemstillinger: Matrikulære utfordringer ved kommunesammenslåinger. Forholdet mellom inndelingsloven og matrikkelloven.

Form:

Jeg møter informanten fortrinnsvis på tomannshånd. Underveis vil jeg ta notater, og gjennomføre et lydopptak, dersom dette er i orden for informanten. I etterkant transkriberes intervjuet, for å kunne gjøre arbeidet med masteroppgaven lettere. Under selve intervjuet oppfordres informanten til å snakke fritt.

1. Rammesetting

- Uformell samtale (ca 5 min)
- Informasjon om prosjektet og problemstillingene

2. Erfaringer

- Overgangsspørsmål (5-10 min)
- Avdekke erfaring og kjennskap til problemstillingen

3. Fokusering

- Nøkkelspørsmål (15-60 min)
- Oppfølgingsspørsmål

4. Tilbakeblikk

- Oppsummering (ca 10 min)
-

1.

Uformell samtale

Informasjon om prosjektet og problemstillingene:

- Bakgrunn og formål for samtalen
- Forklar hva intervjuet skal brukes til
- Avklar spørsmål rundt anonymitet og taushetsplikt
- Spør om respondenten har spørsmål eller om noe er uklart
- Informer om lydopptak hvis aktuelt, sørg for samtykke til evt. opptak
- Start lydopptak

2.

- Avklar og ta utgangspunkt i respondentens erfaring med eller kjennskap til temaet / problemstillingen
- Dersom det er relevant / passende, be respondenten fortelle litt om sitt arbeid / rolle

3.

- Be informanten peke på de matrikulære utfordringene eller mulighetene de kan se (la informanten snakke åpent og fritt)
- I hvilken grad benyttes matrikkelen i informantens arbeid /rolle?
- Dersom dette er relevant vedrørende informanten, spør om hvordan forholdet mellom de aktuelle lovene (inndelingsloven, matrikkelloven, plan og bygningsloven og jordskifteloven) oppleves.
- Oppfølgingsspørsmål

4.

Oppsummering:

Jeg oppsummerer muntlig de viktigste punktene vi har vært igjennom under intervjuet.

Avklaring:

Avklare misforståelser, spørre om man har forstått riktig dersom noe er uklart.

«Er det noe mer du ønsker å legge til?»

Lydopptak stoppes.

Vedlegg 2



Einar A. Hegstad
Institutt for landskapsplanlegging Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

1430 ÅS

Vår dato: 04.04.2017

Vår ref: 53596 / 3 / STM

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 13.03.2017. Meldingen gjelder prosjektet:

53596	<i>Matrikulære utfordringer vd kommunesammenslåinger</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Einar A. Hegstad</i>
<i>Student</i>	<i>Knut Allan Kristiansen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstillende kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 26.06.2017, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

33

Kjersti Haugstvedt

Siri Tenden Myklebust

Kontaktperson: Siri Tenden Myklebust tlf: 55 58 22 68

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Knut Allan Kristiansen knut.allan.kristiansen@nmbu.no



Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 53596

Utvalget informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Vi legger til grunn at behandlingen av personopplysninger er i samsvar med interne retningslinjer for informasjonssikkerhet ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

Det oppgis at personopplysninger skal publiseres. Personvernombudet legger til grunn at det foreligger eksplisitt samtykke fra den enkelte til dette. Vi anbefaler at deltakerne gis anledning til å lese igjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering.

Forventet prosjektslutt er 26.06.2017. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkke)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger somf.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lydopptak

Vedlegg 3 MELDESKJEMA



Meldeskjema (versjon 1.6) for forsknings- og studentprosjekt som medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt (jf. personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter).

1. Intro		
Samles det inn direkte personidentifiserende opplysninger?	Ja ● Nei ○	En person vil være direkte identifiserbar via navn, personnummer, eller andre personentydige kjennetegn.
Hvis ja, hvilke?	<input checked="" type="checkbox"/> Navn <input type="checkbox"/> 11-sifret fødselsnummer <input type="checkbox"/> Adresse <input checked="" type="checkbox"/> E-post <input checked="" type="checkbox"/> Telefonnummer <input type="checkbox"/> Annet	Les mer om hva personopplysninger er.
Annet, spesifiser hvilke		NB! Selv om opplysningene skal anonymiseres i oppgave/rapport, må det krysses av dersom det skal innhentes/registreres personidentifiserende opplysninger i forbindelse med prosjektet. Les mer om hva behandling av personopplysninger innebærer.
Skal direkte personidentifiserende opplysninger kobles til datamaterialet (koblingsnøkkel)?	Ja ○ Nei ●	Merk at meldeplikten utløses selv om du ikke får tilgang til koblingsnøkkel , slik fremgangsmåten ofte er når man benytter en databehandler .
Samles det inn bakgrunnsopplysninger som kan identifisere enkeltpersoner (indirekte personidentifiserende opplysninger)?	Ja ● Nei ○	En person vil være indirekte identifiserbar dersom det er mulig å identifisere vedkommende gjennom bakgrunnsopplysninger som for eksempel bostedskommune eller arbeidsplass/skole kombinert med opplysninger som alder, kjønn, yrke, diagnose, etc.
Hvis ja, hvilke	Yrke, arbeidsplass, bostedskommune	NB! For at stemme skal regnes som personidentifiserende, må denne bli registrert i kombinasjon med andre opplysninger, slik at personer kan gjenkjennes.
Skal det registreres personopplysninger (direkte/indirekte/via IP-/epost adresse, etc) ved hjelp av	Ja ○ Nei ●	Les mer om nettbaserte spørreskjema .

nettbaserte spørreskjema?		
Blir det registrert personopplysninger på digitale bilde- eller videoopptak?	Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/>	Bilde/videoopptak av ansikter vil regnes som personidentifiserende.
Søkes det vurdering fra REK om hvorvidt prosjektet er omfattet av helseforskningsloven?	Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/>	<p>NB! Dersom REK (Regional Komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) har vurdert prosjektet som helseforskning, er det ikke nødvendig å sende inn meldeskjema til personvernombudet (NB! Gjelder ikke prosjekter som skal benytte data fra pseudonyme helseregistre).</p> <p>Les mer.</p> <p>Dersom tilbakemelding fra REK ikke foreligger, anbefaler vi at du avventer videre utfylling til svar fra REK foreligger.</p>

2. Prosjekttittel

Prosjekttittel	Matrikulære utfordringer ved kommunesammenslåinger	Oppgi prosjektets tittel. NB! Dette kan ikke være «Masteroppgave» eller liknende, navnet må beskrive prosjektets innhold.
----------------	--	---

3. Behandlingsansvarlig institusjon

Institusjon	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	<p>Velg den institusjonen du er tilknyttet. Alle nivå må oppgis. Ved studentprosjekt er det studentens tilknytning som er avgjørende. Dersom institusjonen ikke finnes på listen, har den ikke avtale med NSD som personvernombud. Vennligst ta kontakt med institusjonen.</p> <p>Les mer om behandlingsansvarlig institusjon.</p>
Avdeling/Fakultet	Fakultet for samfunnsvitenskap	
Institutt	Institutt for landskapsplanlegging	

4. Daglig ansvarlig (forsker, veileder, stipendiat)

Fornavn	Einar	Før opp navnet på den som har det daglige ansvaret for prosjektet. Veileder er vanligvis daglig ansvarlig
Etternavn	Hegstad	

Stilling	Førsteamanuensis	ved studentprosjekt. Les mer om daglig ansvarlig . Daglig ansvarlig og student må i utgangspunktet være tilknyttet samme institusjon. Dersom studenten har ekstern veileder, kan biveileder eller fagansvarlig ved studiestedet stå som daglig ansvarlig. Arbeidssted må være tilknyttet behandlingsansvarlig institusjon, f.eks. underavdeling, institutt etc. NB! Det er viktig at du oppgir en e-postadresse som brukes aktivt. Vennligst gi oss beskjed dersom den endres.
Telefon	48075334	
Mobil		
E-post	einarn.hegstad@nmbu.no	
Alternativ e-post	einarn.hegstad@nmbu.no	
Arbeidssted	NMBU Fakultet for landskap og samfunn	
Adresse (arb.)	Universitetstunet 3	
Postnr./sted (arb.sted)	1433 Ås	
5. Student (master, bachelor)		
Studentprosjekt	Ja <input checked="" type="radio"/> Nei <input type="radio"/>	Dersom det er flere studenter som samarbeider om et prosjekt, skal det velges en kontaktperson som føres opp her. Øvrige studenter kan føres opp under pkt 10.
Fornavn	Knut Allan	
Etternavn	Kristiansen	
Telefon	90698253	
Mobil	90698253	
E-post	knut.allan.kristiansen@nmbu.no	
Alternativ e-post	knut.allan@hotmail.com	
Privatadresse	Amunds vei 15	
Postnr./sted (privatadr.)	1406 Ski	
Type oppgave	<ul style="list-style-type: none"> <input checked="" type="radio"/> Masteroppgave <input type="radio"/> Bacheloroppgave <input type="radio"/> Semesteroppgave <input type="radio"/> Annet 	
6. Formålet med prosjektet		

Formål	<p>Det overordnede temaet for masteroppgaven er: «Matrikulære utfordringer og muligheter ved kommunesammenslåinger.»</p> <p>Som tittelen antyder kan det oppstå utfordringer eller vanskeligheter med eiendomsregisteret når to eller flere kommuner skal slås sammen til én. Noen av disse er åpenbare, som for eksempel at det må utformes nye gårdsnummer og bruksnummer til eiendommer, siden hver eiendom må ha et unikt nummer i matrikkelen. I tillegg kan man få situasjoner der man har flere identiske adresser og gatenavn i en kommune etter en kommunesammenslåing. Utenom disse er det også flere utfordringer som ikke er like innlysende. Jeg skal spesielt se på sammenslåingen mellom Sandefjord, Stokke og Andebu, som ble fullført 1. jan 2017.</p>	Redegjør kort for prosjektets formål, problemstilling, forskningsspørsmål e.l.
--------	---	--

7. Hvilke personer skal det innhentes personopplysninger om (utvalg)?

Kryss av for utvalg	<input type="checkbox"/> Barnehagebarn <input type="checkbox"/> Skoleelever <input type="checkbox"/> Pasienter <input checked="" type="checkbox"/> Brukere/klienter/kunder <input checked="" type="checkbox"/> Ansatte <input type="checkbox"/> Barnevernsbarn <input type="checkbox"/> Lærere <input type="checkbox"/> Helsepersonell <input type="checkbox"/> Asylsøkere <input type="checkbox"/> Andre	Les mer om forskjellige forskningstematikker og utvalg.
---------------------	--	---

Beskriv utvalg/deltakere	Ansatte i Statens Kartverk, kommuner, fylket, kommunaldepartementet, jordkifteretten, Nav, eventuelt flere aktører som er brukere av matrikkelen	Med utvalg menes dem som deltar i undersøkelsen eller dem det innhentes opplysninger om.
Rekruttering/trekking	Utvalget rekrutteres ut fra hvilke aktører jeg, veileder eller andre aktører, f.eks. Statens kartverk vurderer som å inneha relevant informasjon for prosjektet	Beskriv hvordan utvalget trekkes eller rekrutteres og oppgi hvem som foretar den. Et utvalg kan rekrutteres gjennom f.eks. en bedrift, skole, idrettsmiljø eller eget nettverk, eller trekkes fra registre som f.eks. Folkeregisteret, SSB-registre, pasientregistre.
Førstegangskontakt	Førstegangskontakt vil gjøres av meg personlig, enten via telefon eller epost.	Beskriv hvordan førstegangskontakten opprettes og oppgi hvem som foretar den. Les mer om førstegangskontakt og forskjellige utvalg på våre temasider .
Alder på utvalget	<input type="checkbox"/> Barn (0-15 år) <input type="checkbox"/> Ungdom (16-17 år) <input checked="" type="checkbox"/> Voksne (over 18 år)	Les om forskning som involverer barn på våre nettsider.
Omtrentlig antall personer som inngår i utvalget	10	

Samles det inn sensitive personopplysninger?	Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/>	Les mer om sensitive opplysninger .
Hvis ja, hvilke?	<input type="checkbox"/> Rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning <input type="checkbox"/> At en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling <input type="checkbox"/> Helseforhold <input type="checkbox"/> Seksuelle forhold <input type="checkbox"/> Medlemskap i fagforeninger	
Inkluderes det myndige personer med redusert eller manglende samtykkekompetanse?	Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/>	Les mer om pasienter, brukere og personer med redusert eller manglende samtykkekompetanse .
Samles det inn personopplysninger om personer som selv ikke deltar (tredjepersoner)?	Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/>	Med opplysninger om tredjeperson menes opplysninger som kan identifisere personer (direkte eller indirekte) som ikke inngår i utvalget. Eksempler på tredjeperson er kollega, elev, klient, familiemedlem, som identifiseres i datamaterialet. Les mer .
8. Metode for innsamling av personopplysninger		
Kryss av for hvilke datainnsamlingsmetoder og datakilder som vil benyttes	<input type="checkbox"/> Papi basert spørreskjema <input type="checkbox"/> Elektronisk spørreskjema <input checked="" type="checkbox"/> Personlig intervju <input checked="" type="checkbox"/> Gruppeintervju <input type="checkbox"/> Observasjon <input type="checkbox"/> Deltakende observasjon <input type="checkbox"/> Blogg/sosiale medier/internett <input type="checkbox"/> Psykologiske/pedagogiske tester <input type="checkbox"/> Medisinske undersøkelser/tester <input type="checkbox"/> Journaldata (medisinske journaler)	<p>Personopplysninger kan innhentes direkte fra den registrerte f.eks. gjennom spørreskjema, intervju, tester, og/eller ulike journaler (f.eks. elevmapper, NAV, PPT, sykehus) og/eller registre (f.eks. Statistisk sentralbyrå, sentrale helseregistre).</p> <p>NB! Dersom personopplysninger innhentes fra forskjellige personer (utvalg) og med forskjellige metoder, må dette spesifiseres i kommentarboksen. Husk også å legge ved relevante vedlegg til alle utvalgsgruppene og metodene som skal benyttes.</p> <p>Les mer om registerstudier. Dersom du skal anvende registerdata, må variabelliste lastes opp under pkt. 15</p> <p>Les mer om forskningsmetoder.</p>
	<input type="checkbox"/> Registerdata	
	<input type="checkbox"/> Annen innsamlingsmetode	
Tilleggsopplysninger		

9. Informasjon og samtykke

<p>Oppgi hvordan utvalget/deltakerne informeres</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skriftlig ■ Muntlig <input type="checkbox"/> Informeres ikke 	<p>Dersom utvalget ikke skal informeres om behandlingen av personopplysninger må det begrunnes.</p> <p>Les mer. Vennligst send inn mal for skriftlig eller muntlig informasjon til deltakerne sammen med meldeskjema.</p> <p>Last ned en veiledende mal her.</p> <p>Les om krav til informasjon og samtykke.</p> <p>NB! Vedlegg lastes opp til sist i meldeskjemaet, se punkt 15 Vedlegg.</p>
---	--	---

<p>Samtykker utvalget til deltakelse?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Ja <input type="radio"/> Nei <input type="radio"/> Flere utvalg, ikke samtykke fra alle 	<p>For at et samtykke til deltakelse i forskning skal være gyldig, må det være frivillig, uttrykkelig og informert.</p> <p>Samtykke kan gis skriftlig, muntlig eller gjennom en aktiv handling. For eksempel vil et besvart spørreskjema være å regne som et aktivt samtykke.</p> <p>Dersom det ikke skal innhentes samtykke, må det begrunnes. Les mer.</p>
---	---	--

10. Informasjonssikkerhet

<p>Spesifiser</p>	<p>Disse opplysningene (navn, telefonnummer, epostadresser eller adresser) lagres på min personlige datamaskin eller telefon. Det tas også backup på en ekstern harddisk, som ligger i et låst skap i min bopel.</p>	<p>NB! Som hovedregel bør ikke direkte personidentifiserende opplysninger registreres sammen med det øvrige datamaterialet. Vi anbefaler koblingsnøkkel.</p>
<p>Hvordan registreres og oppbevares personopplysningene?</p>	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> På server i virksomhetens nettverk <input type="checkbox"/> Fysisk isolert PC tilhørende virksomheten (dvs. ingen tilknytning til andre datamaskiner eller nettverk, interne eller eksterne) <input type="checkbox"/> Datamaskin i nettverkssystem tilknyttet Internett tilhørende virksomheten ■ Privat datamaskin <input type="checkbox"/> Videopptak/fotografi ■ Lydopptak ■ Notater/papir ■ Mobile lagringsenheter (bærbar datamaskin, minnepenn, minnekort, cd, ekstern harddisk, mobiltelefon) <input type="checkbox"/> Annen registreringsmetode 	<p>Merk av for hvilke hjelpemidler som benyttes for registrering og analyse av opplysninger.</p> <p>Sett flere kryss dersom opplysningene registreres på flere måter.</p> <p>Med «virksomhet» menes her behandlingsansvarlig institusjon.</p>

<p>Annen registreringsmetode beskriv</p>		<p>NB! Som hovedregel bør data som inneholder personopplysninger lagres på behandlingsansvarlig sin forskningsserver.</p> <p>Lagring på andre medier - som privat pc, mobiltelefon, minnepinne, server på annet arbeidssted - er mindre sikkert, og må derfor begrunnes. Slik lagring må avklares med behandlingsansvarlig institusjon, og personopplysningene bør krypteres.</p>
<p>Hvordan er datamaterialet beskyttet mot at uvedkommende får innsyn?</p>	<p>Data maskin og mobiltelefon beskyttet med passord. Disse forlattes ikke i ulåste rom.</p>	<p>Er f.eks. datamaskintilgangen beskyttet med brukernavn og passord, står datamaskinen i et låsbart rom, og hvordan sikres bærbare enheter, utskrifter og opptak?</p>
<p>Samles opplysningene inn/behandles av en databehandler (ekstern aktør)?</p>	<p>Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/></p>	<p>Dersom det benyttes eksterne til helt eller delvis å behandle personopplysninger, f.eks. Questback, transkriberingsassistent eller tolk, er dette å betrakte som en databehandler. Slike oppdrag må kontraksreguleres.</p>
<p>Hvis ja, hvilken</p>		
<p>Overføres personopplysninger ved hjelp av e-post/Internett?</p>	<p>Ja <input checked="" type="radio"/> Nei <input type="radio"/></p>	<p>F.eks. ved overføring av data til samarbeidspartner, databehandler mm.</p> <p>Dersom personopplysninger skal sendes via internett, bør de krypteres tilstrekkelig.</p> <p>Vi anbefaler ikke lagring av personopplysninger på nettskytjenester. Bruk av nettskytjenester må avklares med behandlingsansvarlig institusjon.</p> <p>Dersom nettskytjeneste benyttes, skal det inngås skriftlig databehandleravtale med leverandøren av tjenesten. Les mer.</p>
<p>Hvis ja, beskriv?</p>	<p>Kun i tilfeller der en informant/intervjuobjekt sender meg telefonnummer eller adresse på e-post.</p>	
<p>Skal andre personer enn daglig ansvarlig/student ha tilgang til datamaterialet med personopplysninger?</p>	<p>Ja <input type="radio"/> Nei <input checked="" type="radio"/></p>	

Hvis ja, hvem (oppgi navn og arbeidssted)?		
Utleveres/deles personopplysninger med andre institusjoner eller land?	<ul style="list-style-type: none"> ● Nei ○ Andre institusjoner ○ Institusjoner i andre land 	F.eks. ved nasjonale samarbeidsprosjekter der personopplysninger utveksles eller ved internasjonale samarbeidsprosjekter der personopplysninger utveksles.
11. Vurdering/godkjenning fra andre instanser		
Søkes det om dispensasjon fra taushetsplikten for å få tilgang til data?	Ja ○ Nei ●	For å få tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra f.eks. NAV, PPT, sykehus, må det søkes om dispensasjon fra taushetsplikten . Dispensasjon søkes vanligvis fra aktuelt departement.
Hvis ja, hvilke		
Søkes det godkjenning fra andre instanser?	Ja ○ Nei ●	I noen forskningsprosjekter kan det være nødvendig å søke flere tillatelser. Søkes det f.eks. om tilgang til data fra en registreier? Søkes det om tillatelse til forskning i en virksomhet eller en skole? Les mer om andre godkjenninger .
Hvis ja, hvilken		
12. Periode for behandling av personopplysninger		

Prosjektstart	01.03.2017	Prosjektstart Vennligst oppgi tidspunktet for når kontakt med utvalget skal gjøres/datainnsamlingen starter.
Planlagt dato for prosjektslutt	26.06.2017	
Skal personopplysninger publiseres (direkte eller indirekte)?	<input type="checkbox"/> Ja, direkte (navn e.l.) <input checked="" type="checkbox"/> Ja, indirekte (identifiserende bakgrunnsopplysninger) <input type="checkbox"/> Nei, publiseres anonymt	Prosjektslutt: Vennligst oppgi tidspunktet for når datamaterialet enten skal anonymiseres/slettes, eller arkiveres i påvente av oppfølgingsstudier eller annet. Les mer om direkte og indirekte personidentifiserende opplysninger. NB! Dersom personopplysninger skal publiseres, må det vanligvis innhentes eksplisitt samtykke til dette fra den enkelte, og deltakere bør gis anledning til å lese gjennom og godkjenne sitater.

Hva skal skje med datamaterialet ved prosjektslutt?	<ul style="list-style-type: none"> ■ Data materialet anonymiseres □ Data materialet oppbevares med personidentifikasjon 	<p>NB! Her menes datamaterialet, ikke publisasjon. Selv om data publiseres med personidentifikasjon skal som regel øvrig data anonymiseres. Med anonymisering menes at datamaterialet bearbejdes slik at det ikke lenger er mulig å føre opplysningene tilbake til enkeltpersoner.</p> <p>Les mer om anonymisering av data.</p>
13. Finansiering		
Hvordan finansieres prosjektet?	Personlig, evt med tilskudd fra KS der jeg har søkt stipend.	Fylles ut ved eventuell ekstern finansiering (oppdragsforskning, annet).
14. Tilleggsopplysninger		
Tilleggsopplysninger		Dersom prosjektet er del av et prosjekt (eller skal ha data fra et prosjekt) som allerede har tilrådning fra personvernombudet og/eller konsesjon fra Datatilsynet, beskriv dette her og oppgi navn på prosjektleder, prosjektittel og/eller prosjektnummer.
15. Vedlegg		
Vedlegg	Antall vedlegg: 2. <ul style="list-style-type: none"> ● intervjuguide.docx ● informasjonsskrivpersonvern.doc 	



Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway